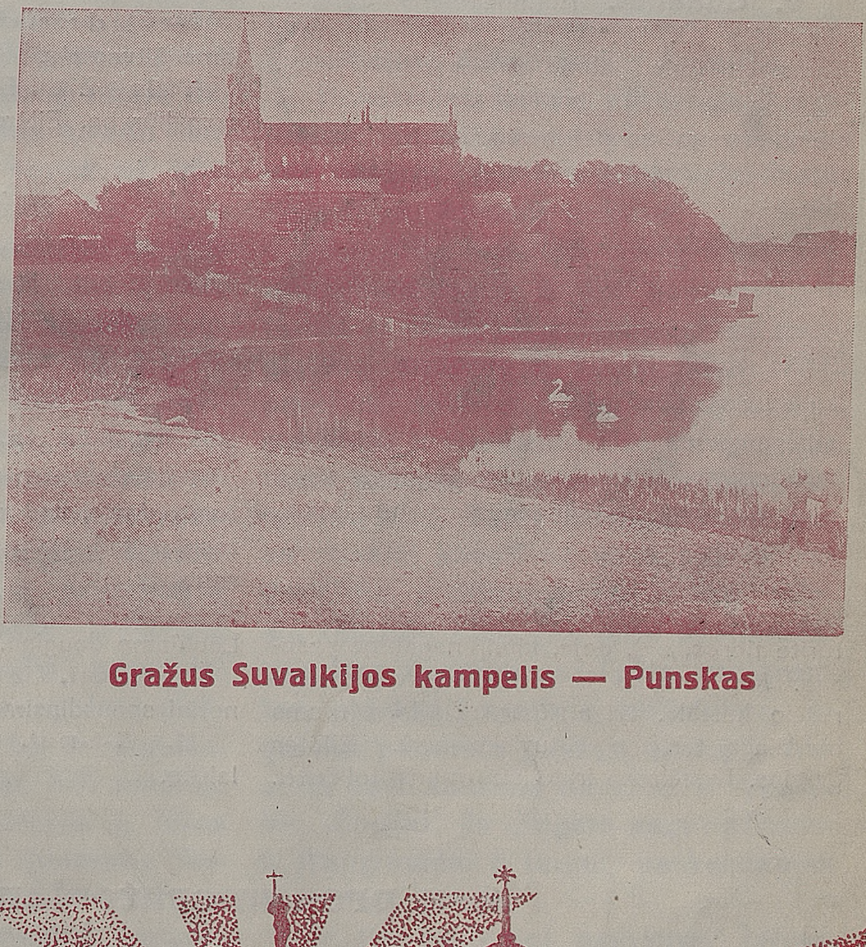
JAUNIMO DRAUGAS

Gražus Suvalkijos kampelis — Punskas

10 Nr.

VILNIUS, 1937 M.

REDAKCIJA ATSAKO

Papšiui. Dovaną, laimėtą pernai metų konkurse, nusiuntėme Tamstai per H. Umbražaitę.

Ad. Lapėnui. Mūsų laikraštį Tamstai siuntinėjame Kaltinėnų paštan.

Val. Misiūnaitei. Tamsta esi už laikraštį skolinga 3 auks. (už pusę 35 m. ir visus 36 m.). Sieninių kalendorių senai jau pritrūkome.

V. Gudeliui. Administracija Tamstai siuntinėja „J. Dr." 3 egz. Numerius, kurių Tamstai truksta, galima gauti administracijoj.

Žegždriniui. Naujiems prenumeratoriams pirmuosius šių metų „J. Dr." numerius galima gauti administracijoje. Paštu nesiųsime.

J. Čekauskui. Reiškiame Tamstai gilios užuojautos. Nepersiimkit, tai gyvenimo mažmožiai. Juo daugiau kliūčių, užtvarų, juo įdomesnė gyvenimo kelionė.

Žiežiuliavočiui. Rašinėliai kaskart geresni, temos įdomesnės, ypatingai gražus rašinėlis: „Bet tai tik sapnas bebuvo". Netrukus spaudinsime.

Juozui. Korespondenciją gavome. Dėkui. Sutrumpinę dėsime.

V. Pundžiui. Apie smuiką parašysime kitą kartą. Kas dėl mūsų laikraščio viršelių, turite tiesos, bet, deja, kitaip negalime padaryti. Mat norime išnaudoti kiekvieną laikraščio kertelę. Už atsiųstą naudingą mums medžiagą tariame lietuvišką ačiū. Eilutės gražios. Kviečiame ir toliau mums tolkinėti.

L. Basiui. Rašinėlį gavome. Gražus. Turite kūrybinių gabumų, tad rašykite ir daugiau, o mes noriai spausdinsime.

Kaušučiui. Dėkui už atsiųstą nuotrauką. Graži, tik, deja, pavėluota. Todėl dabar nedėsime. Nuotraukos visada mums reikalingos, tik prašome siųsti įdomias ir gyvenimiškas. Patarpininkaukite, atsilyginsime.

Krankliui. Perdavėm. Nuotraukom pasinaudosime.

Naujadvariečiui. Pradžia graži — linkime ištvermės.

Tiliaidžiui. Blogai darėte, kai naikinote savo kūrybą. Eilėraščiai gražūs. Atsiųskite ir daugiau.

V. K. Gavome. Dėkui. Kas tiks, spaudinsime.

B. Kazlauskui. Džiugu, kad ir Tamsta mėgini rašyti. Iš pirmųjų eilėraščių matyti, kad sugebate gražiai išreikšti savo mintis ir gražiai atvaizduoti aplinkumą. Linkime ištvermės, o gabumų netrūksta.

J. Rainučiui. Gavome. Dėkui. Kūryba graži. Laukiame daugiau.

Marcinkonių Dzūkui. Eilėraštis gražus, tikimės, kad ateityje sukursite dar gražesnių, tad atsiųskite ir mums. Spausdinsime.

J. Kašėtai. Pradžia graži. Rašykite. Laukiame daugiau.

Vyliukui. Už viską dėkojame. Kas tiks, noriai spausdinsime.

K. B-t-nui. Tuo reikalu parašysime laišką.

Mūsų prenumeratoriams

Ar esi už „Jaunimo Draugą" atsilyginęs? Jei dar esi skolingas, pasiskubink atsilyginti arba pranešk, kada galėsi tai padaryti.

Viršelį ir vinietes piešė Ant. Butkus.

Eina XII metus

1937 m. kovo mėn. 12 d. № 10 (144)

JAUNIMO DRAUGAS

VILNIAUS KRAŠTO JAUNUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

VISUR IR VISADA BŪK LIETUVIS!

Kova už būvį yra vienas pagrindinių žmonijos kultūros ir civilizacijos istorijoje veiksnių. Žmogus, trokšdamas pagerinti savo būklę, palengvinti sau gyvenimą, išrado daug naujų dalykų, atliko didelius žygius, atrado naujus kraštus. Tas pats kovos už būvį dėsnis veikė žmogų, kada šis, ieškodamas lengvesnio gyvenimo, kasdienės duonos kąsnio, išvykdavo iš savo gimtinės, skirdavosi su artimaisiais, išvažiuodavo į visai svetimą kraštą. Ir tik retas galėdavo, šiek tiek susikrovęs turto, grįžti atgal savojon tėvynėn. Dažniausiai jau netekdavo tokiam išeiviui išvysti brangios tėvynės.

Emigracija yra natūralus, kasdieninis, visame pasaulyje pastebimas reiškinys. Pramoninguose kraštuose kaimo žmonių prieauglis paprastai emigruoja į miestus, kur įvairiose dirbtuvėse gauna sau darbo ir duonos. Tokią vidaus emigraciją XIX amžiuje pergyveno Anglija, Vokietija ir kitos su labiau išsivysčiusia pramone šalys. Senais laikais keliaudavo ištisos tautos. Dabar tokia masinė emigracija yra neįmanoma ir labai retai kur pastebima, nebent laukinėse Australijos ar Afrikos tautelėse.

Ir lietuvis dėl ekonominių ir politinių priežasčių ne kartą palikdavo gimtinę ir vykdavo svetur laimės ieškoti. Seniau daugiausiai buvo važiuota į tuometinę aukso šalį — Ameriką.

Pokariniais laikais, suvaržius Jungtinėms Amerikos valstybėms emigraciją, lietuvių išeivija pradėjo vykti Pietų Amerikon, Afrikon ir kitur.

Daugeliu atžvilgių emigracija yra nepageidaujamas ir net kenksmingas tautai ir valstybei reiškinys. Mat, daugiausia emigruoja sveiki jaunuoliai, pasižymį savo energija, ryžtumu, apsukrumu ir vikrumu. Dėl emigracijos tauta nustoja daugiausia vertingų, kūrybinių jėgų. Tokis išeivis, kuriam tenka sunkiai kovoti už savo būklės pagerinimą, atsidūręs svetimoj šaly, silpsta tautiniu atžvilgiu, greit susilpnėja, pasidaro neatsparus. Tokis emigrantas, patekęs į svetimą aplinkumą, ilgainiui pamiršta gimtąją kalbą ir nustoja savo tautinių savybių ir ypatybių. Žodžiu, jis dingsta pagimdžiusiai ir išauginusiai jį tautai, paskęsdamas svetimųjų jūroje.

Ir tik pavieniai asmenys, labiau kultūriniu ir tautiniu atžvilgiu susipratę išsilikdavo išeivijoj nenutautę. Daugelis lietuvių, išemigravusių svetur, žuvo savo tautai. Tokiu būdu mūsų

tauta nustojo daug talentingų žmonių.

Nemaža buvo emigruojama ir iš Vilniaus krašto. Nederlinga žemė, žemai pastatytas ir labai susmulkėjęs ūkis, menkai išsivysčiusi pramonė negalėjo išmaitinti šio krašto gyventojų prieauglio. Kartais tamsūs, visai tautiškai nesusipratę jaunuoliai, išemigravę, dažniausiai žūdavo savajai tautai.

Tuo klausimu tenka kalbėti ypač dabar, kada daugelis mūsų jaunuolių, vaikinų ir merginų, išvažiuoja kasmet, nors trumpam laikui, į svetimą šalį— Latviją. Toji sezoninė emigracija į Latviją, kur mūsų jaunuoliai dirba lauko darbus, miškuose ar prie kelių, užtrunka nuo ankstyvo pavasario iki rudens. Ji dalinai gal ir naudinga. Tokis išeivis užsidirba šiek tiek skatiko ir pamato, kaip svetur žmonės gyvena. Grįžęs jis patobulina savo ūkį ir daug ko pamokina savo kaimynus. Susipratęs, sumanus ir energingas jaunuolis, kuriam nors trumpam laikui teko „pasaulio“ pamatyti, grįžęs savo kaiman, tampa visos apylinkės jaunimo vadu.

Bet dažnai būna antraip. Tokie sezoniniai išeiviai nieko gero iš svetimųjų neišmoksta. Dažniausiai užsikrečia įvairiomis svetimųjų ydomis ir, greitai, prašvilpia tuščioms užgaidoms sunkiai kruvinu prakaitu uždirbtus pinigus. Dar blogiau būna, kada jie, pasisavinę svetimųjų negeistinų papročių, grįžę tvirkina savo draugus. Tokiems tautiniai, kultūriniai reikalai yra abejingi, nesuprantami ir net juokingi. Iš tokio grįžusio iš svetur lietuvio jaunuolio jokios savajam kraštui nėra naudos. Tad, kada emigruoja silpni tautiniu ir moraliu atžvilgiu vienetai, tėra tautai tik žala.

Šiemet dėl tam tikrų priežasčių dar daugiau mūsų jaunuolių vyks į Latviją. Tad norėtume atkreipti vykstančiam į Latviją jaunimui dėmesį į visus pavojus, kurie tykoja jį svetimajame krašte.

Kiekvienas lietuvio jaunuolio poelgis turėtų būti tinkamas, kaip pridera tauriam, susipratusiam garbingos tautos sūnui. Tautinę jo nuotaiką ir tamprų su gimtuoju kraštu ryšį turėtų jis ir į Latviją nuvykęs palaikyti ir ugdyti. Be to, lietuvių jaunuolis turėtų susidomėti lietuviškomis, Latvijoje veikiančiomis organizacijomis. Dabar kiekviename didesniame Latvijos mieste, pav., Rygoje, Mintaujoje, Daugavpilyje yra lietuviškų organizacijų, kurios su noru galėtų savo tautiečiams padėti.

Ir svetur bebūdamas lietuvis jaunuolis turėtų domėtis gimtuoju savo kraštu, savo tautiečių reikalais ir siekiais. Todėl, nors trumpam laikui palikdamas gimtąjį kraštą ir vykdamas svetur, turėtų išsirašyti lietuvišką, ypač jaunimui skirtą laikraštį, kuris ne kartą paguos jaunąjį išeivį, užtars jį ir, reikalui esant, gins nuo įvairių išnaudojimų.

Lietuvis jaunuolis ir svetur bebūdamas turėtų būti tautinio susipratimo, padorumo ir gražaus elgesio pavyzdžiu, kuo didintų savo ir savųjų tautiečių garbę ir tuo pačiu lengvintų kiekvieną kovoj dėl būvio žingsnį ir rimtesnį siekimą.

Tad, kur bebūsi, jaunasis tautieti, visur ir visada turėk galvoje ir širdyje savo tautos siekius, brangink gimtąjį kraštą ir neužmiršk, kad esi lietuvis.

Meleta.

Tai Klaipėdos teatro rūmai, kur vyksta intensyvus mūsų tautinės kultūros — lietuviškojo meno kūrybos darbas.

JAUNIMAS AUDRINGUOJU METU

Mūsų tauta mažutė. Todėl labai svarbu tvirtinti dorovės pamatus, ant kurių tik gali būti pastatytas gražus ir tvirtas mūsų atgimstančios tautos rūmas. Dabar dorovės klausimas yra labai opus klausimas, nes pasileidimas ima aprėpti platesnius visuomenės sluoksnius.

Sakoma, kad senovėje lietuvaitės už rūtelės nuvytinimą buvo ant laužo deginamos. Šiandien skaistybė nebranginama kaip seniau. Ypač po Didžiojo karo pasileidimo banga ima užlieti ir mūsų šiaudines lūšneles, kuriose skaistybės saulutė niekados nenusileisdavo. Liūdnas reiškinys. Bet mes, lietuviai, vis dėlto šiuo atžvilgiu nestovime žemiausiai. Mūsų prigimtis nėra visai iškraipyta. Daugelis tebekvėpuoja nekaltos gamtos tyru oru. Bet paskutiniuoju laiku, stebėdami visuomenės gyvenimą, turime nuliūsti, nes gašlumo tvaikas vis daugiau apsvaigina mūsų visuomenę.

Bet ar mums reikia nuleisti rankas ir raudoti?! Ar ramiai leisti išsigimimo šmėklai suėsti mūsų kūną ir dvasią?! Ne! Mes turime užkirsti jai kelią ir atgaivinti tą saulėtą žiedą, kurį mūsų broliai senovėje labai brangino.

Tiesa, nykimo kirminai šliaužia iš mirties urvų ir nuodingi jų liežuviai žeidžia vis labiau sodžiaus, o ypač miesto jaunimą. Gašlumo banga šuoliais kyla ir nuolatos didėja. Todėl reikia budėti. Reikia užkirsti kelią išsigimimui, kuris nori mus paskandinti. Didžiausio dėmesio turime kreipti į jaunimą, kuris yra mūsų tautos gyvavimo viltis. Šiuo klausimu turėtų labai susirūpinti dvasininkai, mokytojai ir kiti jaunuomenės ir visuomenės švietėjai.

Jaunimas — tautos žiedas. Jis gali būti gražus ir gyvas, bet gali skursti ir vysti, kaip gėlelė, negavusi saulės šviesos. Kai jaunimas gyvena saulėtoje atmosferoje, tuomet šis žie-

das yra kvapingas ir turi sukaupęs savy neapsakomos grožės. Tada jaunieji iš tikrųjų gyvi ir jų jaunystė šypsosi, kaip linksmasis pavasaris. Bet kuomet jaunieji skęsta svaigulio ir gašlumo rūkuose, tuomet jie lieka seniais dar jaunose dienose. Juose viskas, kas gražu, gyva, jauna stingsta ir nykimo perai užgyvena jų širdis ir sielas. Todėl dažnai iš jaunųjų veidų spindi tik sustingusi mėnulio šviesa, kuomet turėtų šypsotis gaivingoji saululė.

Norintiems išlikti skaisčiais ir sąmoningai praleisti audringas jaunystės bangas, pastoja kelią daug kliūčių. Pirmiausia jaunimas per maža tegauna išauklėjimo šeimoje. Dažnai tėvai savo aklumu pastūmėja vaikus į nešvarų gyvenimą. Be to, daugeliui reikia kovoti su tėvų polinkių paveldėjimu, kuris ne vieno krūtinėje iššaukia didžias kančias ir audras. Yra dar didesnių veiksnių, kurie labai dažnai dar daugiau jaunuosius vargina. Dabar kiekviename žingsny yra erzinami lytiniai instinktai ir čaižorna prigimtis. Jos natūralus, gyvas sravėjimas kraipomas įvairiais būdais.

Daugiausia pridaro žalos alkoholis. Jo apsvaigimu nuvysta patys brangiausieji jaunystės žiedai. Žinovai yra patyrę, kad iš nustojusių skaistybės 70% alkolio garais nuvirino savo širdyse rūteles. Ne maža pakenkia ir nepadorių knygų skaitymas. Šis užteršia mūsų sąmonę nuodėmingomis mintimis, kurios su laiku randa išeities pačiame gyvenime. Daug pakenkia ir nešvarios jaunųjų sueigos, kuriose negražios kalbos, šlykščios dainuškos bei purvini elgesiai juos maitina.

Iššaukia iškrypimą ir nenatūralus kūno užlaikymas. Per daug šiandien yra gainiojamos mados ir įvairūs „kultūringi“ papročiai. Reiktų jauniesiems kūną taip užlaikyti, kad jis būtų sveikas, neiškraipytas. Pirmiausia turėtų maitintis tokiu maistu, kuris neerzintų nervų, nekeltų prigimties audrų. Daugelis gydytojų patyrė, kad ypač bręstamuoju metu yra žalinga rūkyta bei riebi mėsa, kinų arbata, kakava, garstyčios, uksusas ir pipirai. Be to, saikiai pataria vartoti ankštinius augalus (pupas, žirnius, lyšius). Šie maisto produktai pagamina daug rūgščių, užkemša kūną nereikalingomis, žalingomis medžiagomis, jaudina ardančiai nervus ir tirština kraują. Tuo mes natūralų prigimties sravėjimą iškraipome ir liekame aklų jėgų vergai. Geriausias yra tas maistas, kuris tyrą kraują gamina ir neiškraipo sveikojo, natūralaus instinkto. Be to, saikumas yra labai reikalingas, nes maisto perteklius veikia žalingai mūsų kraują, jį tirštindamas Iš to kyla kūne įvairūs užsikimšimai, kurie labai atsiliepia į lytinį gyvenimą. Prieš pat gulsiant negera yra valgyti (o ypač daug skystimo), nes tuo iššaukiame nešvarius sapnus, kurie mūsų sąmonę teršia, ir miegas neatsiekia savo tikslo.

Brendimo metu žalos pridaro ir kūno nešvarumas. Nuodingi kūno išgarai, negalėdami per užsikimšusias odos skylutes prasišalinti, lieka kūne ir kelia riaušes. Todėl yra labai gera kas rytą nuplauti visą kūną šaltu vandeniu, o sykį savaitėje šiltu. Šaltasai maudymasis stiprina nervus ir atgaivina kūną, o šiltasai pašalina prakaitą ir kitus nešvarumus.

Svarbu yra geras poilsis. Tik šiais laikais, ypač miesteliuose, nebranginama natūralus miegas. Dažnai kiauras naktis praleidžia jaunieji, besidaužydami vakaruškose ir kitose sueigose. Geriausia yra anksčiau gulti ir anksčiau kelti. Gamta visuomet baudžia už jos įstatymų niekinimą. Eidami prieš ją, kaupiame kūnui ir dvasiai įvairius nesveikumus. Be to, jaunųjų guolis turėtų būti neperšiltas ir neperminkštas. Kailiai tik per šalčius vartotini. Jie neturi liesti paties kūno, nes kaitina kraują. Todėl patartina vartoti lininę drobulę. Ji apsaugoja nuo kraujo kaitimo ir neleidžia persisunkti prakaitui į viršutinius uždangalus. Ryto metą vartaliojimasis lovoje nemiegant dažnai veda prie seksualinių iškrypimų. Todėl nebeužmiegant reikia tuoj šokti iš lovos.

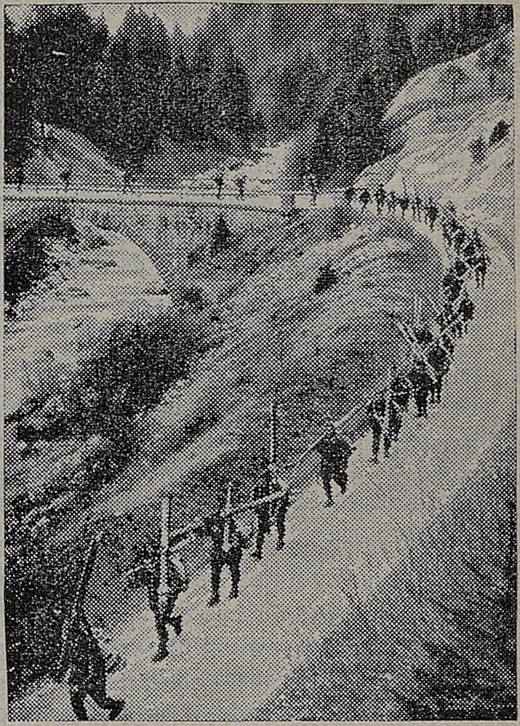
Visi nusižengimai prieš gamtą iškraipo mūsų prigimtį ir iššaukia perankstybą pribrendimą. Dabartinės kultūros žmogaus prigimtis yra labai iškraipyta. Daugelis lieka perblokšti dar jaunose dienose. Šiandien vis daugiau dyla sveikas lytinio gyvenimo suprantimas. Daugelis vadovaujasi „gamtos įstatymais“. Taip esą nurodyta pačios gamtos. Bet kas verčia taip gyventi? Ar sveika prigimtis to reikalauja? Kenksmingi papročiai ir atkaklus ėjimas prieš gamtą padaro žmogų liguistą. Paprotys lieka antra prigimtimi. Todėl dau-

geliui skaistybė nėra įmanoma. Kuomet negali savo geismų patenkinti, skęsta liguistume, serga. Tokiems skaistybė yra pašiepos dalykas arba nenormalus reiškinys. Šis apakimas yra „kultūriškų“ dovanų padarinys.

Bet iš tikrųjų ar galima praleisti jaunystės dienas neišklampojus purvyno? Ar galima visiškai pažaboti dūkstantį aistrų liūtą? Jei galima, tai kokiomis žąslomis žaboti? Štai klausimai, kurie labai svarbūs jauniesiems, plaukiantiems audringąja jaunystės jūra. Tiesa, kova su aistromis ir geismų dūkimu yra labai sunki. Norėdamas laimėti, jaunuolis, jaunuolė turi išmokti savo didžiuosius priešus pažinti. Kitaip nieko negalės padaryti, ir turės vargti skęsdamas gašlumo tvaike. Neišgelbės jo, jos nė aklas tūkstančių jėgų užgniaužimas. Šiaip niekados nesusilaukiama ramaus ir natūralaus prigimties sravėjimo. Užgniaužtosios jėgos tam laikui lyg aprimsta, bet neilgam. Paskui dar baisiau jos sukyla ir giliau nugramzdina purvynan. Todėl svarbu pažinti prigimties jėgas ir dėsnius. Su kuo aklai kovojame, tas didėja, auga. Todėl reikia mūsų prigimčiai duoti gero maisto, leisti visoms jėgoms natūraliai sravėti, pasireikšti, rasti išeitį. Niekas nepakenčia prislėgimo. Todėl visi sveikieji prigimties linkimai, visos neiškraipytos jėgos yra svarbios ir savo esmėje nenuodėmingos. Jos, harmoningai pasireikšdamos, ne tik kad žalos nepridaro, bet turtina jaunųjų gyvenimą. Šiuo nesakau, kad kūno jėgos ir jausmai jaunuosius turi vairuoti. Žinoma, aukštosios žmogaus galios turi viešpatauti gyvuliškajai žmogaus daliai. Dvasia turi viską peršviesti, užvaldyti. Bet kokiomis priemonėmis galima suvesti savo prigimtį į ramią, gyvą srovelę? Į šį klausimą galima įvairiai atsakyti, nes kiekvienas žmogus yra skirtingo būdo, temperamento, gyvena įvairiose sąlygose, kiekvieną apsupa kitokia aplinkuma. Todėl negalima paduoti smulkių receptų. Bet yra bendrų dėsnių, kurių laikantis susilaukiama gerų vaisių.

Svarbiausias skaistybės pamatas yra švari vaizduotė. Norint, kad ji būtų saulėta, reikia kaupti savo sąmonėn švarias mintis ir pinti dorovingo gyvenimo vaizdus. O kas mūsų sąmonę teršia ir tamsina, stenkimės išrauti iš pat šaknų. Neparimkime nė valandėlės

KARIUOMENĖS PRATIMAI

Vaizdely matome, kaip Austrijos kalnų kariuomenės dalys daro manevrus.

prie nepadorių minčių. Jas penėdami save žeminame ir artinamės prie blogų darbų, nes mintys su laiku randa išeities pačiame gyvenime pasireikšti. Bessmuris sako, kad „valia turi pažaboti fantaziją ir neleisti jai klajoti tuščioj svajonių dykumoj, kaip tuo dažnai jaunuomenė užsiima. Valia turi pagaminti gryną fantaziją, kupiną kilnių, dorų, nekaltų vaizdų“. Valia, saulėto, dorovingo gyvenimo vaizdai, skaidrios mintys iš lengvo nustelbia viską, kas mūsų sąmonėje nešvaraus šaknėjasi. Kai vaizduotės dangus yra giedrus, tuomet kiekvienas mūsų darbas, žingsnelis ir pasielgimas yra skaistybės spindulių palydėti ir neapsakoma gyvybe vainikuojami.

Paskui svarbu auginti grynus jausmus. Tam tikslui tarnauja muzika, dainos, ideališkos poezijos skaitymas ir jaunųjų sueigos, kuriose švelni, saulėta nuotaika viešpatauja. Šiuo būdu galima jausmus labai praskaidrinti. Tik čia ne vienos dienos darbas. Bet nuola-

tos besistengiant, galima jų šiurkštumą ir nešvarumą išrauti iš širdies. Iš lengvo skaidrieji jausmai įsivyrauja, mūsų sielą praskaidrina ir išplėšia iš purvyno.

Reikia žaboti aistros ir geismai! Jiems dūkstant, mumyse viešpatauja didžiausia disharmonija, netvarka. Jų liepsnoj sudega visi brangiausieji žiedai, o sauvalia, egoizmas, aršumas ima suokti jaunųjų širdis. Šių tvaikų apakinti jaunieji nebežino, kas esą ir ką darą. Silpnuosius niekšybė visai praryja savo mirtinga gerkle.

Labai svarbu nenustoti skaistybės, nes sykį nusižengus yra labai sunku susilaikyti nuo visuotinio pasileidimo. Visuomet yra lengviau nuo ligos apsisaugoti, negu išsigydyti. Tad įsigeidimui degant, reikia mokėti jį gesyti. Kalbėdamas apie apsisaugojimą nuo įsigeidimo Vydūnas sako, kad vyriškis arba moteriškoji tada į antrą lytį įsigeidžia, kai jo arba jos kūno ir atitinkanti ūpą gyvata randasi ypatingoj lūkenoj, būtent, kaip kad žydinčios veisimo jėgos. Tada kiekvienas žiūrįs, tarsi, per rausvą stiklą, ir visa jam atrodo rausva. Jeigu abiejų lyčių jaunieji šalia viens antro augą ir besidarbuoją, tai jie pripranta ir ne taip lengvai įsigeidžią. Bet jeigu retai tepamatoma antrą lytį, tad įsigeidimas jaunųjų žmonių esąs natūralus dalykas. Įsigeidus esą gera pasistengti nors trumpą laiką pritraukiantį asmenį pamiršti, savo dėmesį nukreipti į kokį kitą dalyką arba darbą. Bet kuomet iš įsigeidimo paaugąs gašlumas, tuomet esą daug sunkiau nuo jo atsipalaiduoti. Pirmiausia reikią jį tvirtai neigti, kaip žmogų biaurinantį, žeminantį dalyką. Bet gašlumo dūmai esą labai kvapingi. Tam reikią daryti tolimesnius žygius, būtent, metant į vyliojimą tvirtą savo: ne! kūną alsinant lankstantis, mankštinantis, ar kokį darbą dirbant. Brendimo metu labai apsaugoja nuo išsiblaškymo įpareigotas darbas, gerų knygų skaitymas, religiškų jausmų ugdymas, tvarkymas kokio nors darbo ir t. t.

Jaunieji turi nuolatos budėti ir stebėti, save analizuoti. Jei aistros ir geismų dūkimas sukyla ir gašlumo žaibas parveria prigimties skritulį, nupurtydamas kūną, tai tverk, brangus brolau, maloni sesele, už kardo ir stok į atvirą kovą su liūtu! Kitaip tu žūsi. Susivaldyk, ir tu laimėjęs-usi. Paskui bus lengviau pagundas ir viliojimus apveikti. Kuris tvirtai ir sąmoningai kovos su gyvuliškomis kūno jėgomis, tas dūkstantį liūtą gali paversti ramiuoju avinėliu.

Bet kas bernelius ir mergaites vainikuoja saulėtos jaunystės vainiku? Kas pražydina jų širdyse brangiausius žiedus ir sielą kelia skaidrumo sparnais aukštyn? Kas suteikia visuotinę harmoniją, kurios gaivingame dvelkesy šypsosi jaunu — du? Atsakymas trumpas, tik sunkiai įvykdomas: saulėtas, garbingas jaunųjų draugavimas, kurio centre šviečia tikrosios meilės saulė. Jos spinduliai, palietę širdis ir sielas, padaro stebuklus: žemi jausmai ir geismai tirpsta, kaip sniegas, kaitriosios saulės užgautas, gyvybės žiedai žysta vienas po kito, žodžiu, visi nešvarumai šalinasi, o širdies ir sielos skaidrumas su kiekviena diena didėja, šviesėja.

Bet daugelis sakys, kad tai neteisybė, nes jaunųjų „meilė“ tik išsiblaškymo ir įvairių nedorumų šaltinis. Į tą priekaištą atsakysiu klausimais. Kas suvedė jaunuosius, kurie bedraugaudami paskendo nedorybės klane? Ar galingoji meilė degė, ar aršusis gyvulys dūko jų širdyse? Supraskime, kad meilės ten nėra, kur draugaujant purvynas didėja, kur nykimo perai gūžiasi ir senumas, stingimas, svaigulys leidžia savo šaknis. Šiandien meilė yra labai retas svečias jaunųjų širdyse. Daugiausia aistros ir geismai jaunuosius vairuoja per audringąją jaunystės jūrą. Dažniausiai dūkstą gyvuliški instinktai viską diktuoja. Daugelis skęsta iškraipytos prigimties liepsnoj, kuri kurenama svaiguliu, aistromis ir geismais. Todėl tiek nepalaimos ir įvairių nedorumų kyla iš draugavimo. Bet tas nereiškia, kad pats draugavimas jau yra blogas dalykas. Iš tikrųjų tik draugaujant jaunieji gali džiaugtis saulėtu džiaugsmu ir jausti tikrai gyveną. Pavieniai gyvendamas bernelis arba mergaitė neįgys visai ramios, skaidrios ir harmoningos prigimties, negalės džiaugtis tikrai jaunystės pavasariu, nebus jaunas-a, o senumas, negyvumas gyvens jų širdyse. Gaila, kad daugelis jaunųjų nesupranta, nenori ir negali suprasti jaunystės uždavinio: vieni skęsta gašlumo tvaike, kiti aklai smerkia, neigia priešingų lyčių drauga-

vimą, ir vieni ir antri yra užsidarę nuo gaivingosios jaunystės saulės.

Bet kaip atrodo saulėtai draugaujančių pasaulis. Koks vėjelis plezdena jo giedriajame danguje? Kas sulaiko aršiųjų audrų viešpatavimą? Saulėtai draugaujančių pasaulis — tai pavyzdingas darželis, kuriame auga brangios gėlės, žysta gražūs žiedai. Tik pasižiūrėkime į neapsakomas gražybes! Kiekviena gėlelė savo žiedu traukia mūsų akį, kiekviena sveikina savo kvapu gaivindama mūsų širdį. Štai žydi graži raudona rožė, tiesdama savo galvelę į saulę. Jos artimiausioji sesutė rūtelė amžinai žaliuoja, visas gėleles pralenkdama savąja gyvybe. Berneli, ir kaip tu gali drįsti skinti purvina ranka tą gražiąją rožę, kuri šypsosi iš saulėto mergaitės veidelio?! Ar kaip tu gali rauti iš nekaltos širdelės rūtelės žiedelį, nes į tuos žiedelius vien tik pažvelgus, turi kilti pagarbos jausmas.

Ak, kuris maudosi skaistybės ir meilės saulės spinduliuose, tas amžinos jaunystės vainiku vainikuojasi. Tas nepaskandins mergaitės niekados nepasotinamų prašymų jūroj ir nežemins prievartos žabangomis. Jo didžiausioji laimė vien teikime. O juo daugiau jaunieji savęs išsižadėdami kits kitam pasišvenčia, juo skaidresnė saulė šypsosi iš jų veidų, juo šviesesnė lieka siela. Tuomet draugavimas yra amžinos jaunystės šaltiniu, skaidriuoju dangum, kurio saulė su kiekviena diena vis skaidriau šviečia siųsdama savo spindulius į pačią sielos gilybę. Tuo takeliu einą nelaiko draugavimo galutiniu gyvenimo tikslu, o tik priemone sielos skaidrumui ir gyvybei pasiekti.

Kiekvienam yra prigimta tobulėti, skaidrėti. Iš kiekvieno bernelio ar mergaitės akių spindi daugiau ar mažiau gyvybės ir gžiaugsmo ilgesys. Prie šių yra kiekvienam atviras kelias, jei tik jis arba ji atsibunda iš letargo, ir sapnų rūkai nukrinta nuo akių. Audringasai jaunųjų periodas yra labai svarbus tolimesniam žmogaus gyvenimui. Jo bangose gali išmokti jaunieji vairuoti gyvenimą ir papuošti amžinos jaunystės žiedais. Nesutikdamas bernelis, mergaitė vyliojimų, pagundų, negali taip gerai užsigrūdinti. „Ramybė yra didžiausioji sielos priešininkė“. Šis šv. Benedikto pasakymas yra labai reikšmingas. Žmogus tik per skausmus, neramumus ir dvasios kančias gali kopti ant aukštesnio žmoniškumo laipsnio.

Tik supraskime, kad niekas veltui nedovanos nei vieno skaidraus jausmo, nei vienos šviesios mintelės. Patys tvirtai pasiryždami ir nuolatos kovodami su žemosiomis jėgomis tepapuošime gražiais vainikais, nupintais iš saulėtų gėlių, savo širdies ir sielos šventyklą, kurioje iš lengvo vis garsiau suskamba gili dvasios giesmė visuotinės laisvės, gyvybės ir meilės akordais. Tad su Šileriu galime kartu sušukti: „Vien tik meilė padaro skaidrią sielą“ ir ji yra švyturys audringoj jaunystės jūroj!

A. Krausas.

PELESIETIS

„Jaunimo Draugui“

Nemoku žodžiais džiaugsmo išreikšti,
Kurį mums visad tu padarai,
Šviesos nešėjau, „Jaunime Drauge“,
Kurs mūsų kraštą visą lankai.

Pilkon pastogėn daug įnešei laimės,
Nurodei broliams tiesius kelius,
Akis pravėrei tiems, ką miegojo,
Draugais jie tavo visad jau bus.

Tad skinki, Drauge, garbingą kelią,
Mes visad eisim tavuoju taku,
Draugų tavųjų eiles padidinsim
Ir sieksime tikslo kartu!

Krikščionybė ir komunizmas

(Pabaiga)

Reikia pastebėti, kad panaši kova vyksta ne tik šių dienų laikais. Jei seksime žmonijos filosofinės minties eigą, tai pamatysime, kad ji klaidžioja po du priešingus, pasaulius: idealinį ir materialinį arba medžiaginį ir dvasinį.—Materializmas ir idelizmas tartum šešėliai lydi žmonijos minties kelius. O tarp materijos ir dvasios, nelyginant tarp žmogaus kūno ir sielos, vyksta kova. Ir katalikų Bažnyčia jau XX amžiuje išlaikė įvairius atakus. Ji pergyveno ir pernešė visokias schizmas, erezijas, visus skilimus ir pasidalinimus. Kodėl?

„Bažnyčia turi Dievą—sako Prudonas. Žmogaus protas, o ypač širdis negali visiškai atsipalaiduoti nuo minties apie Dievą. Dievo mintis yra Bažnyčios charakterio bruožas. Bažnyčia grius, kai bus Dievas sugriautas". Dievas yra žmogaus sielos ilgesio, jos siekimų pradžia ir galas. Iš to išvada: tik žmonių sielos sunaikinimas gali sunaikinti Bažnyčią.

Kai kas gal jau padarė sau išvadą: jei taip, tai viskas tvarkoj. Išvada perankstyva. Mintis tik tada turi gyvenime reikšmės, kai įsikūnija į regimą formą, kai virsta veiksmu. Aktingiesiems priklauso gyvenimas. Kristaus idėja turi virsti veiksmu, regima forma.

Nieko nepadės kongresai, katalikų valdymo formų planai, jei nebus įkūnyti gyveniman papraščiausi artimo meilės ir socialinio teisingumo dėsniai; nieko negelbės suvažiavimai nei iškilmingos kalbos, jei krikščioniškas pasaulis nesuras kelio į ateitį ir jei katalikai svarbiausiose gyvenimo srityse bus pasingi. Pasingas — tai drungnas žmogus. Pasyviškumas, tai (nelyginant) kaip praskiesta molio masė, imk ja ir lipdyk, kas patinka, ko nori. Pasyviškumas tai visokiai propagandai dirva. Žmogui turi būti aišku, kas jis yra, ko jis nori. Pasyviškumas, delsimas, — tai tik baimės ar silpnadvasybės požymis.

Katalikiškas pasaulis turi veikti, jei nori įgyvendinti Kristaus idėją gyveniman. Lozoriaus — tūkstančių vargšų klausimo išsprendimas bus istorinis įvykis krikščionybės gyvenime, nemažesnis už vergijos panaikinimą. Socialinio teisingumo klausimas kankina visų protus. Bažnyčia veikia šia kryptimi. Ji pasmerkė kapitalizmo išnaudojimą. Bažnyčia, atmesdama rocijonalizmą ir komunizmą, kaipo idėjas, priešingas Dievo įstatymams ir žmogaus prigimčiai, turi savo specialę programą, kuri remiasi Kristaus mokslu ir teisingumo dėsniais.

Jau Pop. Leonas VIII, vadinamas darbininkų Popiežium, savo enciklikoj: „Rerum novarum" gina darbinkų pasaulį nuo kapitalizmo išnaudojimų. Dabartinis Pop. Pius XI savo enciklikoj „Qvadragesimo anno" išvystė savo pirmtakūno mintis.

KRISTAUS STATULA

Ankščiau Barcelionos mieste stovėjo puiki Kristaus statula. Per naminį karą ji sugriauta.

Visa suglaudus, kas anksčiau pasakyta, reikia padaryti tokios išvados:

1) Liaudies frontai, kaip nauja komunistinio puolimo forma, jei dar neslenka vakarop, tai gerokai blunka. Tą patvirtino toks faktas: anglų darbiečių partija komunistų pasiūlymą sudaryti bendrą frontą atmetė. Kalbėtojai pareiškė, jog atmetant fašizmą, konsekventiškai reikia atmesti ir komunizmą, nes komunistų Internncijonalo pastangos įvesti revoliucinę santvarką sukėlė fašistinę ir nacionalistinę reakciją, kuri pakenkusi socialistiniam ir laisvam profesiniam sąjūdžiui. Komunistų partijos principai esą susiję su prievarta, revoliucija ir diktatūra. Anglų socijalistai esą demokratai ir kaipo tokie nenorį pripažinti jokios diktatūros nei „baltos", nei „raudonos".

2) Katalikiškasis pasaulis suprato, jog komunizmo jėga glūdi idėjų srityje, jog jo gerovė yra perdaug idėjinė. O su idėjinėmis srovėmis sėkmingai galima kovoti tik idėjinėmis priemonėmis. Pamatė, jog kova su komunizmu policinėmis priemonėmis nesiseka, ir kad prieš bolševizmo frontą reikia pastatyti antikomunistinį frontą, kuriame tilptų visi tie, kuriems brangi yra religija, tautos idealai ir kultūra.

ir 3) Pagyvėjusi katalikiškoji akcija rodo, jog bunda krikščioniška Europos sąžinė.

Apie tai liudyja aukščiau minėti faktai.

Būtent: vokiečių episkopato nutarimai Fuldoj; lenkų vyskupų sinodo balsas Čenstochove. Popiežiaus kalba Ispanijos tremtiniams, Vienos kardinolo arkivyskupo parėdymas melstis už Ispaniją. Lietuvos vyskupų konferencija Kaune.

Dabar pažvelgus į mūsų krašto gyvenimą, trumpai reikia konstatuoti štai kas:

1) Liūdni Ispanijos įvykiai neliko be atgarsio ir pas mus. Net, rodos, visada tylus ir ramus lietuviškas sodžius „politikuoja", reikšdamas savo simpatijas tai raudoniesiems, tai sukilėliams. Faktas, jog mūsų krašte yra „raudonosios orijentacijos" žmonių, rodo, jog komunizmas su savo destruktyviška doktryna leidžia šaknis į lietuvio sielą, skaudžiai žalodamas netik tikėjimą, bet ir tautos idealus.

2) Mūsų krašto katalikai yra labai pasingi. Yra netgi vienetų, kurie vengia viešai pasirodyti, tarytum, tikėjimas būtų kokia gėda, žeminanti žmogaus vardą, o pasyviškumas, netvirtumas, neveikla yra patogi aplinkybė visokiai žalingai propagandai.

3) Konstatavę, jog komunizmas yra Bažnyčios, tautinės idėjos ir apskritai krikščioniškos kultūros priešas, visi katalikai turime su juo kovoti. Kovoti tačiau ne vien žodžiu ir raštu, bet visų pirma veiksmu, įkūnydami Kristaus idėją gyveniman. Prieš materialinę doktryną reikia iškelti dvasinės vertybės: Dievo ir Tėvynės meilės idealai, kaipo tautos stiprybės ir vieningumo pamatas.

P. Ž.

PAVERGTIEJI NERIMSTA

Galima pavergti žmogaus kūnas, bet sunku nuslopinti jo dvasia. Neseniai pavergti abisinai padarė pasikėsinimą prieš Italijos paskirtą Abisinijai vice-karalių Granziani. Balkone kalba Granziani dar prieš pasikėsinimą.

P. AMERIKONAS

Kur gimiau...

Kur gimiau, išaugau,
Kur motinėlė mane nešiojo,
Brangus man šis kraštelis,
Svetima šalis nevylioja.

Brangus kiekvienas takas,
Kuriuo broleliai eina,
Tegu neklausia manęs niekas,
Kodėl gimtinei skiriu dainą.

Ir niekad nepaliksiu
Mielosios aš gimtinės,
Nors sunkų vargą vargsiu,
Bet neisiu iš tėvynės!

Valstybės blokuojasi

Pastaruoju laiku stipriosios Europos valstybės kaskart ryškiau skirstosi į dvi grupes, blokuojasi į du blokus. Vieną sudaro Vokietija, Italija ir Austrija, antrą Anglija ir Prancūzija. Be to, pirmajam yra artima Japonija, o antrajam Sovietų Rusija. Tam susiskirstymui į du blokus yra daug priežasčių. Vienos jų yra ideologinio, kitos ekonominio, trečios politinio pobūdžio.

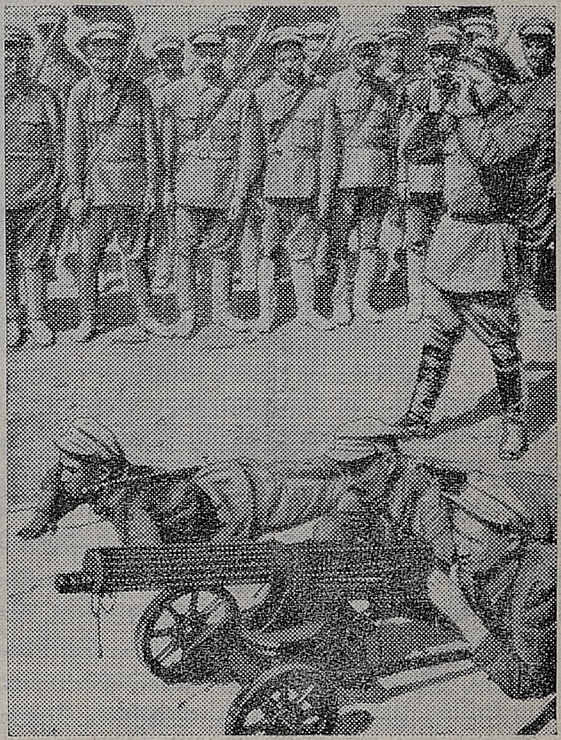
Anglijoje ir Prancūzijoje vyrauja demokratinė ideologija, o Italijoje ir Vokietijoje fašistinė. Tai dvi skirtingos visuomeniškos ideologinės srovės. Pirmoji ideologija Angliją jungia su Prancūzija, antroji Vokietiją su Italija. Tačiau kalbant apie ideologinius saitus reikia pasakyti, kad fašizmas daug stipriau jungia Italiją su Vokietija, negu demokratizmas Angliją su Prancūzija, o juo labiau su Sovietų Rusija. Anglija yra demokratiška, Prancūzija pusiau demokratiška, pusiau komunistiška, o Sovietų Rusija net komunizmo skleidėja. Tarp Italijos ir Vokietijos šiuo atveju beveik nėra skirtumų, o tuo tarpu tarp Anglijos, Prancūzijos ir Sov. Rusijos jie yra labai dideli. Sov. Rusija yra artima Prancūzijai, bet tolima Anglijai, kuri yra priešinga komunizmui. Bet kadangi fašizmas skelbia griežtą kovą ne tik komunizmui, bet ir demokratizmui, tai Anglijai darosi artimesnė Prancūzija, negu Italija ir Vokietija. Nors tarp komunizmo ir demokratizmo yra didžiausi skirtumai, bet kai vienam ir kitam atsirado bendras priešas, jiedu yra priversti kovoti ar gintis bendromis jėgomis. Juo labiau, kad skelbiama ideologinė kova turi politinį pobūdį. Juk Vokietija, grąsydama komunizmui, graso kartu ir Sov. Rusijai, kaipo valstybei. Vokietija, organizuodama frontą prieš komunizmą, ieškoja talkininkų Sov. Rusijos politinių priešų tarpe. Tai patvirtina Vokietijos—Japonijos sutartis. Tačiau ideologiniai skirtumai ar vienodumai gal būtų ir nepakankama priežastis susidaryti valstybių blokams, arba kilti ginkluotam susirėmimui. Šie skirtumai ar vienodumai gali tik padėti veikti kitoms priežastims, kurios valstybių gyvenime turi lemiamos reikšmės. Valstybes skirstytis ir blokuotis daugiausia verčia ekonominės ir politinės priežastys.

Anglija ir Prancūzija — tai Didžiojo karo laimėtojos. Jau daug aukščiau Anglija ir Prancūzija valdė žymią pasaulio dalį, o per Didyjį karą jos pasiėmė ir Vokietijos kolonijas. Tokiu būdu šių valstybių ekonominiam gyvenimui susidarė labai patogios sąlygos. Jų pramonei nestinga žaliavos, o prekybai gerų rinkų. Anglija ir Prancūzija turėjo ir turi nemaža įtakos ir kitų valstybių ekonominiam gyvenimui. Be to, šioms valstybėms negresia gyventojų pertekliaus pavojus. Būdamos stiprios ekonominiu atžvilgiu, jos turi daug įtakos ir politinėje srityje. Šiandieną Anglija

ir Prancūzija tartautiniame gyvenime turi didelės reikšmės. Su jų bendru ir griežtesniu pareiškimu turi skaitytis kiekviena valstybė. Todėl esama padėtis Anglijai ir Prancūzijai yra gana gera. Tą padėtį jos norėtų išlaikyti ir toliau. Jos ginkluojasi patikrinti taikai ir savo politinei įtakai kitų valstybių tarpe.

Tuo tarpu Italija, o juo labiau Vokietija yra labai nepatenkintos Didžiojo karo išdavomis. Per Didyjį karą Vokietija prarado visas savo kolonijas. Tokiu būdu Vokietija neteko svarbiausių šaltinių vystytis pramonei, nustojo rinkų plėstis prekybai. Suduotas smūgis jos ekonominiam gyvenimui. O be to dar Didžiojo karo kaltė buvo suversta vien Vokietijai. Ją suvertė Anglija ir Prancūzija. Už tai Vokietija turėjo mokėti milžiniškas kontribucijas. Tiesa, Vokietija rengėsi karui, bet rengėsi ir kitos valstybės. Kitos valstybės liko nekaltos, o Vokietija apkaltinta. Ją teisė net tos valstybės, kurios su ją kariavo, kurios nemažiau rengėsi karui. Pagaliau Vokietija buvo nuginkluota. Tiesa, Versalės traktato tikslas buvo taikos įgyvendinimas, jame buvo numatyta, kad greitu laiku turėsiančios nusiginkluoti visos valstybės. Bet tos pačios valstybės, kurios priėmė Versalės traktatą, pačios jo nesilaikė. Vokietiją nuginklavo, o pačios dar labiau ginklavosi. Tai buvo Vokietijai netik materialiniai, politiniai, bet kartu ir moraliniai smūgiai.

Italija taip pat nusivylė Didžiojo karo išdavomis. Šiam karui Italija paaukavo apie 600.000 žmonių. Ji padėjo Anglijai ir Prancūzijai laimėti Didįjį karą, ir už tai beveik nieko negavo. Anglija ir Prancūzija, dalydamos vokiečių kolonijas, neaplenkė net tokių valstybėlių, kaip Belgija ir Portugalija. Belgija gavo rytinėje Afrikos dalyje Ruandą ir Urundi. Čia gavo nemažą kraštą ir Portugalija. O tuo tarpu Italija, kuri Anglijai ir Prancūzijai daugiausia buvo nusipelniusi, kuriai kolonijos buvo reikalingesnės, negu Belgijai ir Portugalijai, buvo aplenkta. Toks faktas įžeidė italų tautą. Tai buvo italų ignoravimas, pažeminimas. Tautų Sąjunga, kuri buvo kuriama tautų lygybės, sugyvenimo ir demokratijos dėsniais, Anglijos ir Prancūzijos diriguojama darė didžiausias neteisybes ir nelygybę. Italija ir Vokietija visai nustoja tikėti

Šiandieną kai kurių valstybių piliečiai ir ne kariuomenėje būdami pratinasi vartoti ginklus ir įvairius karo pabūklus. Čia matome, kaip Sovietų Rusijos piliečiai atlieka kariškus pratimus.

Tautų Sąjunga ir jos atstovaujama demokratine ideja. Vokiečiai ir italai—didelės ir kultūringos tautos — pradeda pasitikėti tik savo jėgomis. Vieni ir kiti pradeda ieškoti būdų atstatyti savo tautos garbę, sustiprėti politiniu ir ekonominiu atžvilgiu. Tokiose sąlygose greitai išauga naujos tautinės srovės — fašizmas ir hitlerizmas.

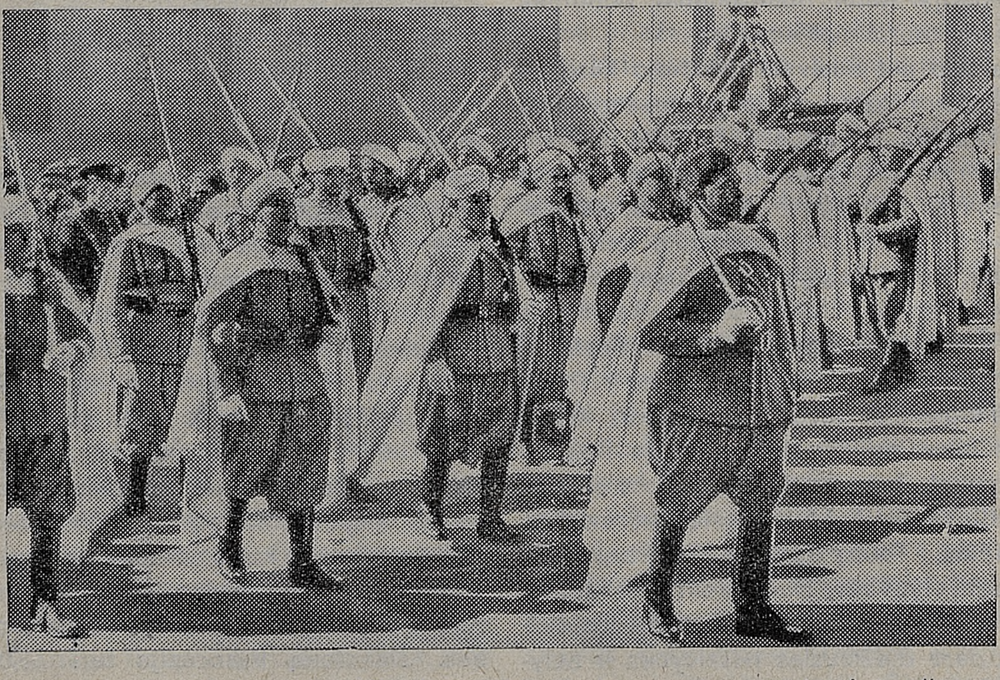
Vokietija atsigavus ir sustiprėjus, pradėjo nesilaikyti Versalės sutarties jai taikomų straipsnių. Pradžioje atsisakinėjo mokėti kontribuciją, teisindamosi savo sunkia ekonomine būkle. Vėliau visai griežtai pareiškė, kad nemokėsianti jai neteisingai užkrautų skolų. Pagaliau atmetė ir tą Versalės sutarties straipsnį, kuris draudė jai ginkluotis. Ir štai šiandieną Vokietija ginklavimosi srityje jau yra pasivijusi kitas didžiąsias valstybes. Šiandieną Prancūzija turi 740.000 kareivių, 6 milijonus rezervoj (kartu su koloni-

jomis), 5000 karo lėktuvų, 5000 tankų, 3000 patrankų (armotų). Vokiečiai—800.000 kareivių, 6 milijonus rezervoj, 3.800 karo lėktuvų, 5000 tankų, 3000 patrankų. Sovietų Rusija — 1.800.000 kareivių, 9 milijonai rezervoj, 6000 karo lėktuvų, 6000 tankų ir 6000 patrankų. Italai — 450.000 kareivių, 4.500.000 rezervoj, 3000 karo lėktuvų, 2500 patrankų ir 400 tankų. Anglija turi visame pasauly stipriausį karo laivyną, 200.000 kareivių, 140.000 rezervoj, 3500 karo lėktuvų, 2000 patrankų ir 500 tankų. Kaip matome, Vokietija militariniu atžvilgiu jau yra susilyginusi su visom didžiojom Europos valstybėm. Iš šių karo jėgų Anglijos — Prancūzijos blokui tenka didžiausias karo laivynas, 940.000 kareivių, 6.140.000 rezervoj, 8500 karo lėktuvų, 7000 patrankų ir 5500 tankų. Italijos-Vokietijos blokui tenka 1.250.000 kareivių, 10.500.000 rezervoj, 6800 karo lėktuvų, 5400 tankų ir 5500 patrankų. Čia nepriskaitomos iš vienos pusės Sov. Rusijos, iš antros Japonijos ir Austrijos karo jėgos. O juo toliau, juo labiau ginkluojamasi. Anglijos-Prancūzijos blokas nori palaikyti dabartinę padėtį, tuo tarpu Italijos-Vokietijos blokas stengiasi ją pakeisti. Vokietija kaskart smarkiau pradeda reikalauti kolonijų. Italija praėjusiais metais užėmė Abisiniją, vienintelę Afrikoje iki to laiko buvusią laisvą valstybę. Italai laikinai savo medžiaginius reikalus patenkino. Bet jau daugiau panašių valstybių, kaip Abisinija, nėra. Visi kiti panašūs kraštai jau seniai paversti kitų valstybių kolonijomis. Neseniai vokiečiai mėgino įsistiprinti Ispanijos kolonijose Maroke. Bet tam griežtai pasipriešino Anglija ir Prancūzija. Vokiečiai ilgam ar neilgam šiuo kartu buvo priversti nusileisti. Bet ateityje, jei Vokietijai nepasiseks geruoju gauti žemių, suprantamas dalykas, ji mėgins jų paimti karo jėga. Juo labiau, kad šalia medžiaginių reikalų vokiečiai ir italai turi imperialistinių siekių. Anglijos imperializmas turės kuomet nors susiremti su vokiečių ir italų imperializmu.

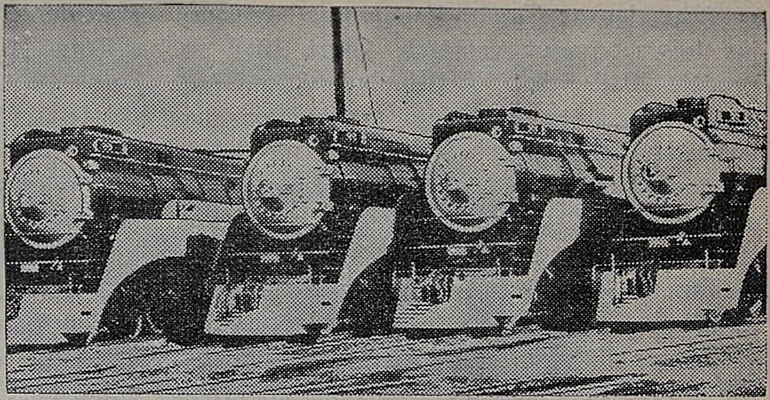
Šių dienų politinė padėtis darosi visai panaši į tokią padėti, kokia buvo susidariusi prieš Didįjį karą.

St. M.

ŽYGIUOJA SUKILĖLIAI

Ispanijos sukilėliai marokiečiai žygiuoja į kovų lauką grumtis su raudonąja armija.

Juo toliau, juo labiau technika tobulėja, žengia pirmyn. Išradimai po išradimų. Čia matome Amerikoje padarytus naujausios konstrukcijos garvežius.

Lietuvos Valstybės miestai

Rokiškis

Šį kartą nors trumpai pakalbėkime apie Rokiškio miestą, jo apylinkes, ten kilusius žymiuosius lietuvius veikėjus ir bendrą to krašto būklę.

Rokiškio miestas yra įkurtas daugiau kaip prieš 200 metų. Jį pradėjo statyti kunigaikštis Krošinskis, kuris ten pat turėjo didelį dvarą. Pirmasis Rokiškio miesto pastatas buvo medinė bažnyčia. Vėliau prie bažnyčios aikštės atsirado mūriniai ir mediniai namai. Ilgainiui miestas augo, didėjo.

Rusų okupacijos laikais Rokiškis buvo pačiame Kauno gubernės viduryje. Todėl į jį rusai buvo atkreipę ypatingą dėmesį. Pirmiausia jie buvo pasiryžę Rokiškyje prieš katalikų bažnyčią pastatyti pravoslavų cerkvę. Bet jiems tai nepavyko. Naujas Rokiškio dvaro savininkas grafas Pšesdzieckis, kuriam priklausė visa miesto žemė, padarė taip, kad cerkvei numatytoje vietoje per vieną naktį atsiradęs didelis šulinys ..

Iki Didžiojo karo Rokiškio miestas buvo užleistas, neprižiūrimas. Buvo tik viena grista gatvė. Kitos gatvės rudens metu buvo purvinos ir neišbrendamos. Po Didžiojo karo, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Rokiškis tapo apskrities miestu, kur ėmė koncentruotis visos apylinkės kultūrinis ir ekonominis žmonių veikimas. Dabar šio miesto gatvės išgrįstos, įtaisyti šaligatviai, įrengta miesto aikštė, kurioje pastatytas didelis gražus Nepriklausomybės paminklas,

Kaip anksčiau pažymėta, pirmoji Rokiškio bažnyčia buvo medinė, pastatyta XVI šimtmečio pradžioje. Jai sudegus, 1877 metais buvo pastatyta gotiško stiliaus mūrinė bažnyčia, kuri ir dabar tebėra. Žinovų tvirtinimu, ši bažnyčia esanti gražiausia visoje Lietuvos valstybėje. Bažnyčios vitražai dirbti Austrijos sostinėje Vienoje, altoriai — Paryžiuje, įvairūs medžio įrengimai — Belgijoje,

Rokiškio apskritis apima 217.143 ha plotą, kuriame gyvena arti 90.000 gyventojų, kurių 90 proc. sudaro lietuviai. Nemažas skaičius yra rusų, kurie atgabenti caro laikais net iš Volgos kraštų lietuvių kraštui rusinti.

Tautinio atgijimo laikais Rokiškio apylinkė Lietuvos gyvenime suvaidino žymų vaidmenį. Čia būta knygnešių, kurie spaudos draudino laikais vykdavo Žemaitijon ir iš ten parnešdavo lietuviškų knygų, maldaknygių ir laikraščių. 1905 metais Rokiškio apylinkė buvo prisidėjusi prie bendro judėjimo, kuris buvo nukreiptas prieš okupantus rusus Tuomet griežtai buvo reikalauta uždaryti monopolius, karčiamas ir įvesti lietuvių kalbą mokyklose ir valsčių įstaigose.

Rokiškio kraštas yra davęs mūsų tautai daug žymių žmonių, kurių darbais dabar didžiuojasi visa Lietuva. Tie žmonės daug yra prisidėję prie Lietuvos išlaisvinimo, prie jos atstatymo, pažangos, kultūros ir jos ekonominės gerovės. Čia nors kai kuriuos sužymesime.

Kan. Juozas Tumas-Vaižgantas — rašytojas ir visuomenės veikėjas. Gimė 1868 m. rugsėjo 20 d. mirė 1933 m. balandžio 27 d. Su šiuo rašytoju ir veikėju yra susijęs nuo laikraščio „Apžvalgos“ laikų (1890 m.) iki jo mirties visas mūsų tautos gyvenimas. Taip pat tęsis ir toliau, kol bus žinoma jo kūryba ir visuomeniniai darbai.

Kan. J. Tumo-Vaižganto vardui įamžinti Rokiškyje jo vardu yra pavadinta gimnazija.

Juozas Tūbelis — ministeris pirmininkas. Gimė 1882 m. balandžio 6 d. Pabaigęs yra aukštuosius žemės ūkio mokslus. Prieškariniais laikais dirbo Lietuvoje, Didžiojo karo metu—Voronežo lietuvių švietimo komisijoje. Sugrįžęs Lietuvon, redagavo „Lietuvos Aido“ priedą „Žemės Ūkį“. Be to, dirbo įsikūrusioje prie Valstybės Tarybos Švietimo komisijoje, kurioje buvo sudaromos mokyklų programos. Pažymėtina, kad J. Tūbelis yra ilgametis Lietuvos vyriausybės narys. Pirmoje ir antroje vyriausybėje jis buvo žemės ūkio ir valstybės turtų ministeriu, ketvirtoje—švietimo ministeriu, penktoje—žemės ūkio ir švietimo ministeriu. Nebūdamas vyriausybėje dirbo kooperatinį žemės ūkio darbą. 1926 metų pabaigoje J. Tūbelis vėl tapo ministeriu, gaudamas valdyti finansų ministeriją, o 1929 m. tapo ir ministeriu pirmininku. Nuo to laiko iki šiol sėkmingai vadovauja Lietuvos vyriausybei. Be to, nuo 1931 m. J. Tūbelis yra Lietuvių Tautininkų Sąjungos pirmininku ir lietuvių tautinės jaunuomenės „Jaunosios Lietuvos“ sąjungos globėju.

Kun. Vladislovas Mironas — ir gi kilęs iš Rokiškio apskrities. Jis gimė 1880 m. birželio 22 d. mokėsi Mintaujos gimnazijoje. Už pasipriešinimą kalbėti rusiškai maldas buvo drauge su kitais lietuviais iš gimnazijos pašalintas. Kunigų seminariją pabaigė Vilniuje. Po to studijavo Petrapilio dvasinėje akademijoje. Būdamas Vilniuje, organizavo lietuvius kunigus ir bendrino jų tautišką veikimą. Dirbo ir spaudoje. Dabartinio Lietuvos Prezidento A. Smetonos, kun. Vl. Mirono, kun J. Tumo ir kitų iniciatyva buvo įsteigtas laikraštis „Viltis“. Prieš pat Didįjį karą ir jo pradžioje kun. Vl. Mironas buvo Valkinyko klebonu. Iš ten perkeltas į Daugus. Vokiečių okupacijos metu steigė lietuvių mokyklas. Dalyvavo ir politikoje. Atstatant Lietuvos valstybę, jis buvo Tarybos narys ir kartu su kitais nariais 1918 m. vasario 16 d. pasirašė Lietuvos nepriklausomybės aktą. Dabar yra Lietuvos kariuomenės vyriausias kapelionas; be to, uoliai darbuojasi įvairiose tautiškose organizacijose.

Prof. M. Romeris — Vytauto Didžiojo Universiteto Kaune rektorius. Žymus valstybinės teisės žinovas, rimtas mokslininkas.

Kun. Antanas Strazdas-Strazdelis — liaudies, baudžiauninkų dainius. Jis taip pat buvo rokiškėnas. Gimė 1763 m. birželio 12 dieną, mirė 1833 m. balandžio 11 d. Kaip žinome, kun. Strazdelis savo dainose labai vaizdžiai yra apdainavęs sodžiaus žmonių vargus. Be to, jis yra sukūręs Lietuvos ir Lenkijos bažnyčiose giedamą giesmę „Pulkim ant kelių“.

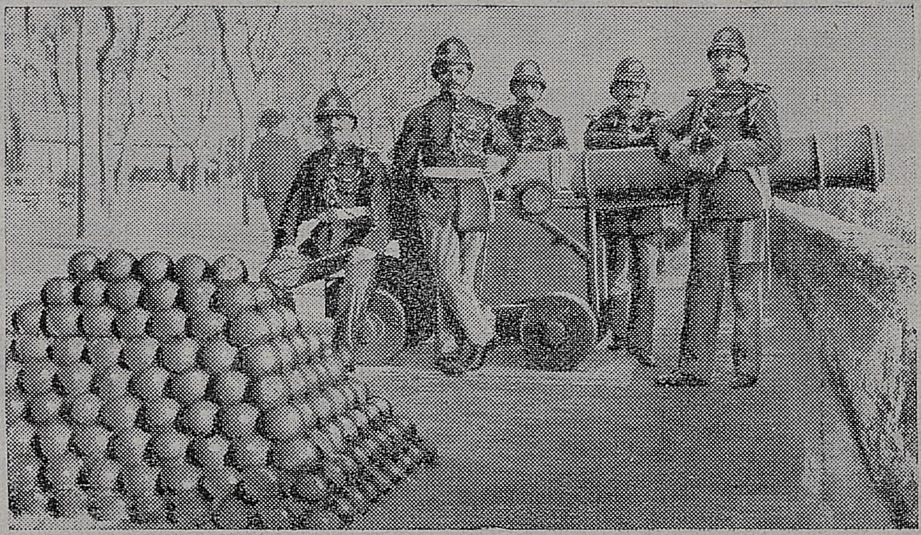
Kun. Jonas Katelė — žymus pedagogas ir žmonių švietėjas. Jis didesnę savo kunigavimo dalį yra praleidęs Rokiškio apskrityje. Kun. Katelė daug yra nusipelnęs bemokydamas žmones rašto, skaičiavimo, geografijos ir istorijos. Daugiausia dėmesio krepė į jaunimą, kurį mokė lietuviškų dainų, jam padėjo rengti vakarus, pasilinksminimus.

Kajetonas Šklėrius — dailininkas, menininkas gimė 1876 m. liepos 27 d., mirė 1932 m. sausio 14 d. Jo kūriniai yra perpildyti šviesių, linksmų spalvų. Lietuvai besikuriant, K. Šklėrius dirbo valdžios įstaigose ir Lietuvos atstovybėje Maskvoje.

Be to, Rokiškio apskrityje yra kilę prof. dr. V. Lašas, dailininkas P. Kalpokas, buvęs Klaipėdos gubernatorius A. Merkys, Lietuvos Banko valdytojas Paknys ir visa eilė kitų Lietuvoje pasižymėjusių žmonių.

Jurėnas.

Teaukoja kiekvienas savo talentą tėvynei, kaip duoklę skardinėn, slaptai ir nesakydamas, kiek yra davęs. Ateis laikas, kada skardinė prisipildys, o Viešpats Dievas įrašys, kiek yra kas davęs. *Adomas Mickevičius.*

Monacho valstybėlė yra mažiausia visame pasaulyje, bet gyvena laisvai ir savarankiškai. Ji turi 76 kareivius, pora patrankų (armotų). Vaizdely matome tas patrankas, keletą kareivių ir krūvą šovinių.

MEILĖS PASAKA*)

Jaunime, tu esi daug girdėjęs, daug kalbėjęs, svajojęs apie meilę. Gal tu žinai daug tragiškų įvykių, gal esi pasiryžęs daug kentėti, turėdamas savo lūpose žodį „meilė"?

Jaunime, pažink gerai meilės esmę ir vertę, kad gyvenime ją sutikęs žinotum, su kuo turis reikalą. Štai kaip charakterizuoja meilę kai kurie žinovai, psichologai: „Meilė—kūrybos šaknis, Dievo būtybė"—sako Longtellovas. „Meilė — širdžiai vasara, subrendimui rinktieji vaisiai" —sako Baily. „Duok man ką nors, kur prisirišti širdį; ką nors mylėti, apglėbti"—sako Hemansas. „Meilės nei vanduo neužgesys, nei tvanas nepaskandins" — sako Herriek. „Meilė — tomas žody, jūrės — ašaroj, dangus—žvilgsny, audra—atdūsy, žaibas—palietime, tūkstantmetis—akimirkoj, minutė—valandoj" — sako Tupper. „Meilė yra mūsų jaunuolių sielos kankintoja ir ramintoja"—sakau aš ir jūs visi. Kiek jaunų krūtinių meilės kalavijas yra pervėręs, kiek karštų, degančių širdžių pakasė po velėna — kas suskaitys, kas pasakys?

Taigi ir noriu pasekti pasaką apie meilę, gal suprasite, kas ji yra, gal pažinsite, kad ji yra visur ir visada.

Seniai, labai seniai, kai pasaulyje buvo nedaug žmonių, kai pasaulyje jau gyveno Skausmas, Sielvartas, Ilgesys, Liūdesys, Pavydas, Žiaurusis Kerštas ir Netaika, pastebėjo žmonės beklajojančią labai gražią, skaisčią, liūdną mergaitę Meilę.

Niekas tada jos nepažinę, nonorėję priimti, visiems ji atrodžiusi įtartina dėl savo gudrumo, naujoviškumo, kuklumo ir tais laikais nesuprantamų savybių.

Praslinko daug metų, o Meilė vis klajojo pasaulyje nesuprasta, nepažinta. Bet kartą pasirodė toks irgi niekam nepažįstamas vyras, vardu Laikas, kuris, sutikęs mergaitę Meilę, tarė jai: „Kas tu, mergaite, esi, kur tavo namai, tėvai? Kada ir iš kur čia esi atvykusi? Ko ieškai? Ką veiki ir kuo maitiniesi"?

Ji atsakė:—„Esu jauna mergaitė, bet senesnė už visą gyvybę. Mano gimtinė labai

*) Šioje vietoje spausdiname jaunųjų mūsų rašytojų, moksleivių ir gyvenančiųjų sodžiuje jaunuolių kūrinėlius.

toli. Niekas mano gimtinės namų negali nei sudeginti, nei sugriauti. Jei, berneli, esi toks smalsus, tai tau pasakysiu: — aš gyvenu Širdyje.

— Nežinau aš tokios šalies — tarė Laikas, — bet apie tave noriu daugiau sužinoti.

Meilė atsakė: — Gimiau kartu su gyvybe. Augau širdyje. Vargų ir džiaugsmų esu daug prityrusi. Norint atpasakoti mano gyvenimą, reikėtų sugaišti 1000 metų. Mane vieni vadina gražuole, bičiule, laime, kiti gi—biaurybe, nodorėle, burtininke ir t. t.

Aš niekam blogo nedarau, aš tik stengiuosi visus padaryti laimingus. Eidama per Širdis, nešioju džiaugsmą, viltį, energiją, ištvermę, drąsą, ramybę, laimę ir net gyvybę. Bet mane beveik visur persekioja pasaulio išdykėliai: Skausmas, Ilgesys, Pyktis ir kiti. Papasakosiu tau, Laike, vieną savo gyvenimo įvykį iš mano apsilankymo Lietuvos jaunuolio Širdyje.

Kai nusibodo klajoti, nutariau ilgesniam laikui apsigyventi vienoje Širdyje. Įslinkau į Širdį, kai jos globėjas tebebuvo drąsus, ir kai jo mintyse stojo prieš 10 metų išmokti žodžiai:

„Jūs, jaunystės mano metai
Žūstat diena po dienos
Skausmo veržiasi verpetai
Iš širdies jau sužeistos".

Įslinkau į Širdį ir glūdėjau... Man buvo linksma žaisti jaukioje pastogėje.

Bet mano laimę sutrukdė Pavydas. Jis, kaip piktoji dvasia, pasimaišė tarp jųjų širdžių. Ir buvo kančių, ir buvo skausmo... Ir kiek jis mane barė: vis ta Meilė esanti kalta, sugriovusi jo gyvenimą. O aš jam sakiau: „Palauk, Širdie, tau dar tik 20 metų, dar spėsi mano vaisių paragauti... Kantrybės"!

Praslinko dar du mėnesiai, o aš vis dar Jo Širdyje teberaiviaus.

Atėjo ruduo, jam reikėjo į karą išeiti. Skausmas, Liūdesys ir Viltis Jį išlydėjo. Aš Jo ir čia neapleidau: kulkos ūžė, zvimbė, kardai žvangėjo, draugai merdėjo, trobos liepsnojo, bet jis, mano padedamas, viską iškentė, pergalėjo... Norėdamas man įtikti, norėdamas grįžti namo pas Ją, laisvu noru stojo dar kartą frontan. Netekęs jėgų, būdamas sužeistas, pateko priešui į nelaisvę.

— Aha! Matyt, turi meilužę, kad taip narsus, taip taurus esi priešui ir nori kovą laimėti — tarė Jam priešininkas. Įspėjo...

Išvargęs Jis buvo tada, bet nemažiau ir aš. Bet sugrįžome į Jo gimtinę.

Tėviškėje po karo buvo blogas gyvenimas. Skurdas ir ligos viešpatavo, bet aš Jame vis viešėjau. Jo širdis vis plakė jaunyste ir mane gaivino.

Aš pyniau skaisčių svajonių vainiką ir puošiau Jo sielą, ir laiminau Jį, kad Jis manęs neišvaro. Jau gerokai laiko praslinko. Jis ramus, rimtas ir tik niūniuoja:

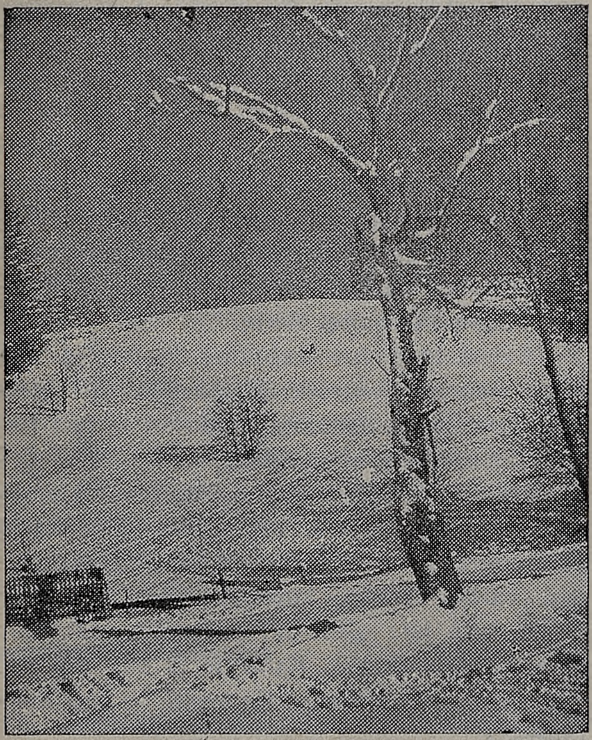
„Na, imk apgauk jį taip lengvai,
Kaip mane jauną apgavai".

Aš vėl Jį įsidrąsinus pakalbinau: „Tau jau laikas mano vaisių paragauti". Jis paraudo. Jo veidas, rankos ir akys vėl dažnai degdavo iš karštumo. Lūpos vėl žaibuodavo, bet jau nebe ten, kur Jis skausmą patyrė.

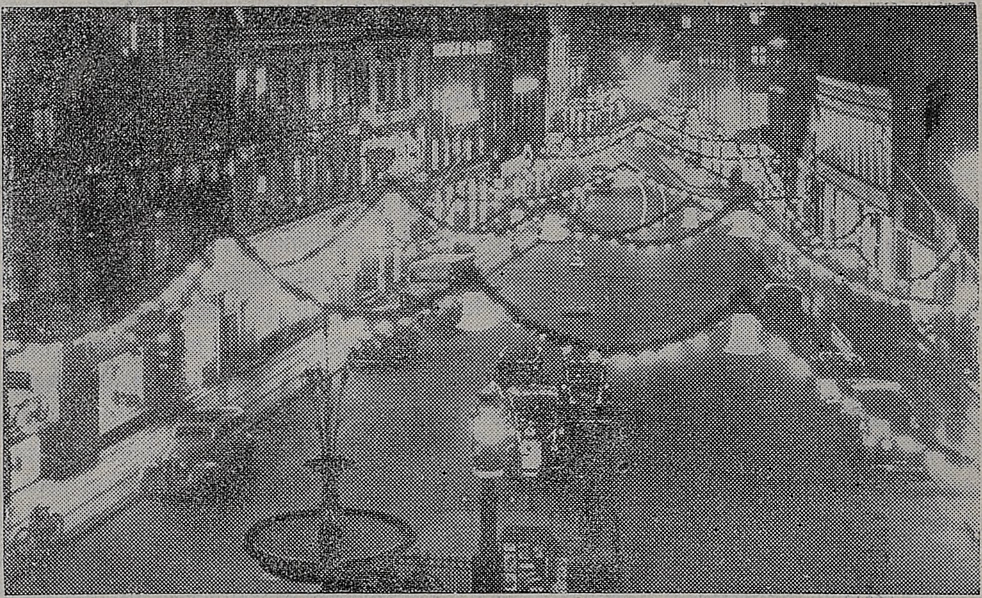
Jis pamylėjo kitą.

Daugiau tau, Laike, papasakosiu kitą dieną, — tarė Meilė ir nukeliavo tolyn.

ŽIEMA

Tyli, melancholiška mūsų krašto gamta užmigdyta giliu žiemos miegu.

Kopenhaga—gražiausias Danijos miestas. Čia matome naktį gausiai iliuminuotą (apšviestą) vieną to miesto dalį.

DANIJA

(Iš ciklo: „Mūsų kelionė po Europą").

Danija apima Jutlandų pusiasalio šiaurinę dalį ir gretimas salas — Zelandą ir Fiūneną. Be to, Danijai priklauso Baltijos jūroje Bornholmo sala ir Farerų salos Atlanto vandenyne tarp Anglijos ir Islandijos. Kadaise ir pati Islandija priklausė danams, dabar betgi Islandija valdosi visiškai savarankiškai. Su Danija ji yra surišta tiktai tam tikra personališka, t. y. bendro karaliaus asmens unija.

Danijos geografinė padėtis yra labai patogi. Ji yra prie kelio iš Baltijos jūros į Vokiečių jūrą ir iš vidurinės Europos į Skandinavų pusiasalį. Dėl to Danija turi labai geras sąlygas prekybai plėtoti.

Didumo atžvilgiu Danija priskaitoma prie mažesniųjų valstybių. Teritorijos didumas: 42.934 kvadratiniai kilometrai. Gyventojų yra apie 4 milijonai.

Senovėje danų tauta garsėjo savo narsumu ir karingumu. Tiesą sakant, keletą kartų patys danai kentė svetimą jungą, bet ir jie valdė svetimus kraštus. Taip antai, Danijos karaliai kadaisė valdė Norvegiją, Švediją ir Angliją. Tie patys danai buvo įsiveržę net Estijon, kur įkūrė dabartinę Estijos sostinę Taliną.

Dabar, kaip sakyta, Danija yra nedidėlė valstybė, bet, rodosi, labai gerai jaučiasi, visų pirma dėl to, kad tautiniu atžvilgu Danija dabar yra vienalytė, išskiriant tam tikrą skaičių vokiečių, gyvenančių vadinamajame Šlezvige, kuris 19 šimtmetyj buvo prūsų nuo Danijos atplėštas, bet 1920 metais plebiscito keliu vėl buvo jai sugrąžintas.

Bemaž visi danai yra protestantų tikybos.

Danija yra ūkio šalis, savo žemės ūkio kultūra danai yra garsūs visame pasaulyje. Daugelis ūkiškų šalių, jų tarpe ir Lietuva, statosi Daniją sau pavyzdžiu žemės ūkyje ir kooperacijos srityse. Įdomu, kad Danijos žemė nėra perdaug derlinga, yra vidutiniško derlingumo, bet svarbiausia, kad tos žemės našumas pakeltas ligi aukščiausio laipsnio. Tai galėjo padaryti tik žmonių pa-

V. B. NEBAŽIUKAS

Prie motutės kapo

Kiek skausmo didžio širdyje,
Negaliu ir apsakyt,
Kai stoviu prie brangaus kapo,
Prisimenu tave, mamyt!

O, motinėle mano,
Mane mažutį mylavai,
Skruostelius nubučiuotus
Tu ašarom prausiai.

Daugel naktelių nemiegojai,
Kad ir išvargus būdama,
Ant lopšio vis rymojai,
Mane mažutį supdama.

Nėra tavęs, mamyte,
Nė meilės tos didžios,
Apkarto pilkos dienos...
Nėra mano dalios.

---

siryžimas, ištvermingumas ir sumanumas. Kiekvienas žėmės sklypelis yra danų kruopščiai išnaudojamas. Todėl danai turi daugiau nei 80% dirbamosios žemės. Miškų yra apie 8% viso valstybės ploto.

Pažymėtina, kad visi Danijos ūkininkai gyvena viensėdžiuose. Iš viso žemės ūkių priskaitoma Danijoj daugiau nei 200 tūkstančių. Didžiosios nuosavybės nedaug tėra. Daugiausia yra vidutiniškų ūkių: nuo 15—60 ha.

Iš javų gamybos danai nedaug teturi pelno. Daugiausia pelno duoda gyvulininkystė ir pieno produktai: sūriai, sviestas ir t. t. Naminių paukščių auginimas taip pat Danijoje yra labai paplitęs. Todėl Danijos eksporte svarbiausią vietą užima: sviestas, sūriai, kiaušiniai, bekonai ir kiti šios rūšies gaminiai. Danijos eksportas (arba išvežimas) yra labai gerai suorganizuotas. Visas pardavimas vyksta per kooperatyvus. Paimkim, pavyzdžiui, kad ir tokį dalyką.

Štai vasaros rytais gali matyti išilgai vieškelio sustatytus prie kiekvieno ūkio indus su pienu. Tam tikras automobilis kiekvieną rytą važinėja ir renka tuos indus su pienu. Surinkęs, veža pieninėn. Neilgai trukus tas pats automobilis grįžta atgal ir vėl sustato indus pakelėj, bet ne tuščius — su pienu iš po centrifūgos. Šis pienas suvartojamas paršų šėrimui.

Jeigu ūkininkas turi parduoti kiaulę ar šiaip kokį galviją, tai nevažiuoja pats turgun; jis tik praneša kooperatyvui. Iš ten atvyksta žmonės, pasiima kiaulę ir patys be ūkininko, kur reikia, parduoda. Ūkininkas nenustato ir kainos. Tuo jis iš viso nesirūpina. Už jį rūpinasi kooperatyvas, jame sėdintieji žmonės, kurie geriau apie kainas nusimano. Gautuosius pinigus jie užrašo savo knygose duotojo ūkininko sąskaiton. Ir viskas tvarkoj.

Apskritai, Danijos ūkininkai yra labai suorganizuoti, jie supranta organizacijų reikšmę. Supranta taip pat laiko brangumą. Niekur, pavyzdžiui, nematysi Danijoj vaikų, ganančių karves. Karvės ganosi pririštos. Vaikai gi, užuot gaišę laiką prie karvių, vaikščioja mokyklosna. Kiaulėms ir vištoms padarytos tam tikros užtvaros, kur jos be didelės priežiūros knaisiojasi ar kapstosi ištisomis vasaros dienomis.

Danai moka susitvarkyti savo darbą. Viskas pas juos eina pagal tam tikrą eilę, viskas dirbama pagal apgalvotą planą, viskas yra parankėje. Šeimininkės rūpinasi tiktai namų ruoša ir paukščių priežiūra. Kiti darbai priklauso tiktai vyrams. O kaip dailiai danų moterys moka namuose apsiruošti ir apsiliuobti. Net smagu žiūrėti. Visų pirma pirkios išorė ir vidus patraukia žmogų savo švarumu ir dailiu bei skoningu įrengimu. Pas mus mažažemiai ūkininkai, paprastai yra, apskretę, apskurę. Danijoj gi nėra skirtumo tarp mažažemio ar daugiažemio. Pas visus matyti švara ir tvarkingumas.

Danai mėgsta gardžiai pavalgyti. Jų moterys gi moka švariai ir skaniai valgius ruošti. Reta rasti danų moterį, kuri nebūtų išėjusi tam tikrų namų ruošos kursų. Kiekviena šeimininkė moka ne tik pietus išvirti, bet moka taip pat ir kas reikia sau ir šeimynai pasiūti.

Nors danų ūkininkai daugiausia yra mažažemiai, bet jie neieško darbo pašaliais, neina pas kitus uždarbiauti. Pabaigę savo ūkio darbus, jie praverčia laisvą laiką švieti-

muisi, knygų ir laikraščių skaitymui bei šiaip jau kultūringoms pramogoms.

Danija neturi jokių svarbiųjų žemės turtų, neskaitant geležies rūdos, kurios betgi taip pat nedaug iškasama. Tačiau žemės ūkiu tesiverčia tik trečdalis visų gyventojų. Kitas trečdalis gyventojų verčiasi amatais ir pramone, likusieji gi verčiasi prekyba bei kitokiu darbu.

Danija yra labai kultūringa tauta. Beraščių ten iš viso nėra. Ūkininkai mažiausiai yra baigę pradžios mokyklas. Svarbu pažymėti, kad Danijoje žemės ūkiu labai dažnai užsiima žmonės, baigę aukštesnįjį mokslą. Ūkininkai, kurie turi mažiau mokslo, gilina savo žinias vadinamuose liaudies universitetuose, kur dėstoma viskas, kas yra ūkininkams svarbiausia ir reikalingiausia. Šitie liaudies universitetai, kuriuose dėsto specialistai, yra gausiai valstybės remiami ir globojami.

Pastebėtini taip pat santykiai tarp Danijos miesto ir sodžiaus gyventojų. Tie santykiai yra labai nuoširdūs, nėra tarp miesto ir sodžiaus neapykantos. Apskritai, tarp sodiečio ir miestiečio nėra čia didelio skirtumo. Kai sodietis atvažiuoja miestan, numetęs savo darbo drabužius, apsivilkęs gi išeiginiais, tai jo čia neatskirsi nuo miestiečio.

Tačiau ligi 19-tojo šimtmečio vidurio tarp Danijos inteligentijos ir liaudies buvo didelė bedugnė. Mat, visa inteligentija buvo pasidavusi vokiečių įtakai ir stačiai nekentė liaudies. Miestuose skambėjo vokiečių kalba. Bet įpusėjus 19-tam šimtmečiui dalis danų inteligentijos atitaisė savo klaidas, pradėjo kalbėti savo gimtąja kalba ir susirūpino danų liaudimi. Visam tam tautiniam sąjudžiui davė pradžią ir šiandie dainose garbingai minimas jų istorikas, garsus teologas ir poetas Grundtvigas. Jo rūpesčiu buvo įsteigta 1846 m. danų liaudies bičiulių sąjunga. Gi 1851 metais Grundtvigas įsteigė pirmąjį Danijoj liaudies universitetą.

Danijos sostinė yra *Kopenhaga*, kurioje gyvena apie 700 tūkstančių gyventojų. Kopenhaga yra sykiu ir didžiausias Danijos uostas bei prekybos miestas. Iš kitų, mažesnių miestų paminėtini *Arhus*, *Alborgas* ir garsus kurortas *Odensė*, kur gimė garsusis danų pasakų rašytojas Andersenas.

Danija yra konstitucinė monarchija.

A. P.

MŪSŲ JAUNIMAS

Zervynų sodž., Varėnos vals. jaunimas, buvę Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriaus nariai su pirmininku Vladu Tamulevičium viduryje.

Mūsų gimtasis kraštas

Tverečėnų knygnešiai.

Iš Vilniaus traukiniu važiuodavęs Ignalinon ir vešdavęs abu pundu, vieną užanty, o kitą kaipo ryšulį. Ignalinoje dalį knygų palikdavęs pas Motiejų Grušnį, o kitas ant pečių nakčia atnešdavęs namo. Namo atnešęs vienoje vietoje nelaikydavo, bet paslėpdavo pas kelius gerus savo kaimynus. Vieną kartą Telyčėnas rusų žandarų buvo sulaikytas Jurbarke, bet „patepus" jiems, buvo paleistas. Namuose kelius sykius buvo darytos kratos, bet su pagalba magaryčių pasisekdavo išvengti didesnių nemalonumų.

Tik vieną kartą turėjęs teismą, kuriame buvo nuteistas 5 rub. sumokėti pabaudos, už surastus laike kratos paveikslus. Be to, Telyčėnas rūpinosi atgabentą spaudą plačiai paskleisti ir kitose parapijose. Jis turėjo vieną savo bendradarbį Motiejų Rakauską iš Jakelių sodž., Adutiškio val. Jis jam parūpindavo spaudos, o Rakauskas ją išplatindavo Adutiškio padangėje.

Taip pat Telyčėnas turėjo savo bendradarbių ir tverečėnų tarpe, būtent: Augustiną Janutėną iš Guntaunykų sodž., Praną Voldemarą ir Mykolą Gylį, abudu iš Dysnos sodž. ir kitus.

LIAUDIES ŠVIETĖJAS

Mykolas Gylys, žymus Tverečiaus apylinkės veikėjas, knygnešys, kovotojas dėl lietuviškų mokyklų rusų laikais.

Mykolas Gylys buvo netik uolus spaudos platintojas, bet ir knygnešys. Jis slaptai uždraustą spaudą gabendavo iš Vilniaus knygnešių, dažnai gaudavo iš Šakalio Švenčionyse, o kartą, buvo nuvykęs net į Prūsus. Be to, reikia pažymėti, kad Myk. Gylys buvo gana pavyzdingas ir turtingas ūkininkas. Todėl knygas ir laikraščius pirkdavo už savo pinigus ir veltui žmonėms dalindavo. Knygas daugiausia platino pasaulinio turinio, o laikraščių „Aušrą", „Varpą" ir kitus. Bendrai M. Gylys buvo veiklus žmogus ir daug dirbo tverečėnų ir lietuvybės naudai, nesigailėdamas savo jėgų ir turto. Po spaudos atgavimo ragino tverečėnus reikalauti iš rusų valdžios savų lietuviškų mokyklų ir kit. (Apie tai teks plačiau rašyti). Rusų valdžios jis buvo nemėgiamas, nuolat persekiojamas ir baudžiamas. Buvo nubaustas 6 mėn. naminiu areštu. Bet jis vistiek veikė. Už jo garbingą darbą Vasiūnų Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyriaus Valdybos ir mok. Cicėno rūpesniu 1935 m. gegužės mėn. 22 dieną jam buvo surengtas atitinkamas paminėjimas, ir buvo to skyriaus išrinktas garbės pirmininku. Jis gimė 1863 m. Pošiūnų sodžiuje. Vėliau jo tėvai pirko žemės Dysnos sodž., kur jis iki šio laiko gyvena ir yra nuolatinis lietuviškos spaudos bičiulis.

Pranas Valdemaras buvo taip pat uolus spaudos platintojas ir įkūrėjas pirmo lietuviško knygynėlio Tverečiuje. 1897 m. jis buvo išvažiavęs Petrapilin ir ten turėjo progos susitikti ir bendrai veikti su lietuviais inteligentais ir darbininkais. Ten pas save buvo įsteigęs slaptą lietuvišką knygynėlį, kuriuo naudojosi ir darbininkai. Tą knygynėlį jis 1904 m. atsivežė namo ir su stud. Ž. Žemaičiu, kuris ir gi paaukojo nemaža knygų, įsteigė pirmą lietuvišką knygynėlį Tverečiuje. Skaitytojų buvo daug ir jie kiekvienas mokėjo po 20 kap. knygynėlio fondan. Jo ve-

dėju buvo varg. A. Ulozas. Bet pradėjus rusams smarkiau lietuvius persekioti ir nuolat daryti kratas, daug knygų žuvo. Knygynėlis nustojo veikęs. A. Janutėnas taip pat visa siela buvo atsidavęs lietuvybės reikalams. Jis platino spaudą ir uoliai mokino vaikus lietuviškai. Buvo labai rusų persekiojamas. Tarp šių knygnešių dar buvo Adomas Čekutis. Bet apie jį trūksta žinių. A. Telyčėnas dar iki šiam laikui gyvena Tverečiuje ir sunkiai verčiasi rūbų siuvimo amatu. Taip bendrais bruožais atrodo tverečėnų knygnešių veikimas spaudos draudimo laikais. Tverečėnai, knygnešių šviečiami, lietuvių kunigų raginami, „kaimo daraktorių" mokomi, „Aušros" ir „Tėvynės Sargo" žadinami, augo drąsūs mūsų tėvynės sūnūs-kovotojai už giedresnę šio krašto ateitį. Tarp minėtų garbingų šios apylinkės asmenų, tenka į jų skaičių įrašyti ir tų tverečėnų vardai, kurie drįso vėlesniaisiais laikais, jau viešai, organizuotai pareikalauti iš rusų valdžios lietuviams priklausomų teisių, ypatingai švietimo srityje.

Kaip jau žinome, pralaimėjus rusams su japonais karą, įvairiuose Rusijos miestuose buvo prasidėjęs prieš carizmą ir jo tvarką bruzdėjimas, o kaip kur kila revoliucijos. Tverečėnai, pasinaudodami tais judėjimais, sumanė tą progą išnaudoti savo siekiamiems tikslams. Jie ėmė ruoštis sušaukti viešą, organizuotą tverečėnų ūkininkų susirinkimą—mitingą. Tam atsakomingam ir kartu pavojingam žygiui inicijatyva buvo duota Pr. Valdemaro ir žinomo tuometinio veikėjo, Tverečiaus valsčiaus teismo pirmininko (predsedatel volostnoho suda) ūkininko p. Mykolo Gylio. Pirmiausia labiau susipratusiems ūkininkams slaptai buvo išsiuntinėta pakvietimai ir numatyta diena, kurią bus šaukiamas susirinkimas. Paskirtą dieną susirinkiman atvyko beveik iš kiekvieno kaimo net po kelius ūkininkus, taip kad susirinkime dalyvavo apie 100 asmenų. Toks netikėtai gausus susirinkimas įvyko 1904 m. gruodžio mėnesį Tverečiaus valsčiaus įstaigoje. Jame pirmininkavo pats organizatorius, minėtas M. Gylys, o sekretoriavo to valsčiaus raštininkas rusas, bet mokąs lietuvių kalbą, Sasnauskas. Susirinkimas buvo vedamas vien lietuvių kalba. Jame daugiausia kalbėjo M. Gylys, Antanas Krasauskas iš Galalaukių sodžiaus, Augustinas Janutėnas iš Guntaunykų sodž., Mykolas Grigeliūnas iš Piemenų sodž., Jonas Gruzdžius iš Vasiūnų sodž. ir kiti. Jie savo kalbose išrodinėjo, kokias skriaudas lietuviams daro rusų valdžia, ir ko lietuviai turi reikalauti. Po kalbų ir diskusijų susirinkusieji vienbalsiai buvo nutarę reikalauti iš rusų valdžios:

Mykolas Grigeliūnas iš Piemenų sodž. (Tverečiaus valsč.) veiklus 1904 m. Tverečiuje surengto lietuviškų mokyklų reikalu mitingo dalyvis. Už tai buvo padėtas 3 mėn. kalėjiman.

1) Kad vieton rusų mokyklų būtų steigiamos lietuviškos su dėstomąja lietuvių kalba ir lietuviais mokytojais.

2) Kad karinės prievolės būtų atliekamos ne gilumoje Rusijos, bet savame Vilniaus krašte.

3) Kad būtų pašalinti visi iš šio krašto rusai žandarai, o į jų vietą pastatyta iš savo krašto žmonių milicija.

4) Kad teismuose, valdžios įstaigose lietuvių kalba būtų lygiai vartojama ir teisėta kaip ir rusų.

5) Kad miesteliuose būtų panaikinta degtinės pardavinėjimo monopoliai.

6) Kad nuo degtukų ir kitų prėkių būtų panaikinta akcizos mokesnis. (B. d.).

P. AMERIKONAS

Šviečia saulė

Šviečia saulė auksaveidė,
Vėl atgims pavasarėlis,
Džiaugias jauni brolužėliai...
Griš linksmasis vyturėlis.

Vėl laukuose skambės dainos,
Gilias vagas išvagosim...
Tegu vargo dienos mainos,
Mes laimužę paviliosim.

Kai jaunieji brolužėliai
Eis į pievą gėlių kirsti,
Gal nukirs ir mūsų vargą,
Parneš skaisčią džiaugsmo viltį.

Šviesos kelio beieškant

Šiuo straipsneliu baigsime kalbėti apie prieškrikščioniško pasaulio garsesnius vyrus, jų užsimojimus, pastangas ir laimėjimus. Po to ieškosime garsiųjų žmonių, gyvenusių jau artimesnėje mums krikščioniškoje gadynėje.

Vienas garsiųjų gilios senovės vyrų yra Archimedas.

Archimedas gyveno 287 — 212 m. prieš Kristų. Žuvo karo lauke ties savo gimtuoju miestu—Sirakūzais. Iš savo tyrinėjimų paliko daug raštų. Iš jų matyti, kaip Archimedas buvo pamėgęs mechaniką, tyrinėti jėgų lygsvarą ir pan. Ilgą laiką ieškojo, kaip apskaičiuoti apskritimo ilgis. Rado, kad apskritimas galima apskaičiuoti iš dviejų daugiakampių, kurių vienas bus įrašytas į apskritimą, o antras aprašytas. Jeigu daugiakampių kampų skaičių didinsime, tai jų kraštinės artinsis ir sudarys apskritimą. Galint lengvai apskaičiuoti daugiakampio kraštinių ilgį, galima tokiu būdu apskaičiuoti ir apskritimo ilgį. Archimedas tyrė ir kitas geometrines figūras, pav., elipsę, rutulio tūrį ir t. t. Savo veikale „Smiltyno skaičius" nagrinėjo įvairius, turinčius ir neturinčius ribų didžius. Bet svarbiausias Archimedo darbas, tai skystų kūnų tyrimas (hidrostatika). Kartą, keldamas iš vandens akmenį, pastebėjo, kad akmuo pasidarė ore sunkesnis, negu buvo vandenyje. Šitas pastebėjimas taip jį paveikęs, kad sušukęs, kaip sakoma, ne savo balsu „eureka" (graikiškai—suradau). Ir tikrai surado, kad bet koks daiktas, panertas vandenin, pasidaro tiek lengvesnis, kiek savo tūriu išstumia vandens. Pasakojama, kad Archimedas padaręs iš viso apie 40 išradimų.

Archimedo laikais buvo įkurta Aleksandrijos mieste (šiaurės Egipte) gera biblioteka ir muziejus. Tenai pagarsėjo apie 100 m. prieš Kristų Ktesibijus ir Heronas.

Ktesibijus, dar mažas būdamas, jau ėmė rodyti nepaprastus gabumus įvairiose tyrimo srityse. Vieną kartą, norėdamas lengvai pakelti veidrodį, prikabino jį prie virvės, virvę permetė per skritulį ir prie kito virvės galo pririšo sunkų metalinį daiktą, kurį įleido į vamzdį. Veidrodžiui kylant viršun, metalas išstūmė iš vamzdžio orą, ir pasigirdo garsas. Ši, rodos, maža smulkmena davė progos vėliau padaryti vargonus.

Ktesibijus panaudojo ir vandenį orui suspausti; tas vėliau buvo pritaikyta įvairių mechaniškų prietaisų konstrukcijai. Be to, jis buvo padirbęs daug laikrodžių; kai kurie jų buvo labai panašūs į dabartinius mūsų laikrodžius ir buvo suskirstyti į 12 valandų. Tų laikrodžių veikimas buvo paremtas vandeniu, tekančiu ir aukščiau esančio indo į žemesnį. Mūsų priešgaisrinės mašinos (pompos) turi tą pačią konstrukciją, kokią buvo sugalvojęs Ktesibijus.

Heronas buvo, rodos, Ktesibijaus mokinys. Jis taip pat užsiėmė hidrostatika. Surado patogų prietaisą vandeniui kelti arba nuleisti. Pritaikydamas savo išradimą maldyklose, no-

rėjo sudaryti didesnį žmonėse įspūdį, efektą. Jis sujungė maldyklos duris su indu, pripildytu vandeniu. Duris atidarant, vanduo spaudė esantį inde orą, kuris, išeidamas pro vamzdį į trimitą, sutrimituodavo. O vėl tos durys pačios atsidarydavo, užkūrus ant altoriaus ugnį.

Heronas buvo sugalvojęs ir automatiškų linksmų dalykėlių, pav., pelėdos ir kito mažučio paukštelio tokią kombinaciją. Kol pelėda nuo paukštelio nusigrįžusi, — paukštelis čiulba; kai tiktai pelėda atsigrįžta į paukštelį, šis, tarytum, išsigąsta ir nebečiulba.

Heronas buvo tikras mokslininkas. Ligi mūsų laikų išliko jo pastebėjimai: kiek laimime greitumu, tiek nustojame jėgos.

Dar vertas pažymėti Hiparchas iš Nikėjos. *Hiparchas* gyveno 160 — 125 m. prieš Kristų. Platesnių žinių iš jo gyvenimo trūksta. Buvo tai gilus astronomas. Per visą savo gyvenimą tyrė dangaus kūnus, žvaigždes, ir buvo sudaręs jų planą. Paprasčiausius įrankius turėdamas, sugebėjo apskaičiuoti saulės nuotolį nuo žemės. Ryšium su tuo, ištyrė metų ilgumą, jų dalis ir dienų ilgumą visuose metų laikotarpiuose. Jo dangaus kūnų plane buvo jau sužymėta 1080 pastovių žvaigždžių. Jo tyrimai tik po 15 šimtmečių buvo patvirtinti naujųjų amžių mokslininkų.

Dar paminėtinas vienas mokslininkas - tai *Markus Vitruvijus Polijus,* kuris gyveno beveik Kristaus laikais. Tai buvo gabus inžinieris. Jis paliko kelis išradimus, pav. vandens malūną. Iki jo laikų buvo tiktai sukami rankomis arba asilais malūnėliai. Bet svarbiausias jo išradimas—tai automatiškas skaitytuvas, kuris tiksliai nužymėdavo perplauktą laivu arba pervažiuotą vežimu kelią. Be to, tyrinėjo esamas karo mašinas ir jas patobulino.

Visi graikų ir italų mokslininkų—technikų tyrimai buvo didelės praktiškos vertės. Jie, pritaikyti gyveniman, prisidėjo prie miestų augimo, kelių pataisymo ir t. t. Visų tų išradimų vaisiai buvo ryškiausiai panaudoti Romos mieste (Italijos sostinėje). Išliko jame iki mūsų laikų milžiniški namai, šventovių griuvėsiai, kanalai, vandentraukiai, grįsti keliai ir t. t.

Norint turėti šiokį - tokį senovės technikos vaizdą, trumpai pasakysime apie Romos vandentraukius. Apie tai paliko žinių buvęs Romos vandens kuratorius (curator aquarum) Sekstus Julijus Frontinus, gyvenęs pirmajam amžiuje po Kristaus.

Iš jo palikto memorialo matyti, kad tais laikais Romoje buvo pusantro milijono gyventojų. Miestas gaudavo gero vandens iš šaltinių, esančių toli už miesto. Vanduo buvo traukiamas dešimčia vandentraukių. Seniausias vandentraukis buvo pravestas 312 m. prieš Kristų. Vanduo buvo juo traukiamas iš šaltinio esančio už 17 klm. nuo miesto. Antras vandentraukis buvo pastatytas 272—263 m. prieš Kristų ir traukė vandenį iš šaltinių už 64 klm.; vandentraukio skersmuo buvo daugiau kaip metras. Trečias vandentraukis buvo pastatytas 145 m. prieš Kristų. Jį dirbo 3000 darbininkų per ilgus metus. Skaitant mūsų pinigais, išleista apie 90 milijonų auksinų. Gražiausias buvo Klaudijaus vandentraukis, turįs 68 klm. ilgio. Vandentraukio didesnė dalis buvo pravesta po žeme, o per 13 klm. buvo iškeltas ore, kai kur iki 32 metrų. Vandentraukio skersmuo buvo beveik pusantro metro. Iš vandentraukių apskaičiuota, kad tuometinė Roma sunaudodavo apie 720 tūkstančių kūbinių metrų vandens per parą.

Taip atrodė Roma tuo laiku, kada jai priklausė beveik visas pasaulis; tame „amžinajame mieste“ ėmė plisti krikščioniškas mokslas, naujos idėjos, nauja pasaulėžiūra. Visas kūribinis darbas dabar atsirado krikščionybės įtakoje.

Vilnietis.

V. GENYS

Kol jaunos jėgos...

Kol jaunos mūs jėgos o, broliai,
Mes pasaulio galingi arai,
Mums nebaisios gyvenimo audros,
Mums šviesos keliai ir takai.

Tad į priekį, į darbą, jaunime,
Nežiūrėkim, kad dienos audringos,
Nes jaunystėj nukalsime savo likimą...
Te bus jis didingas, garbingas!

ĮŠOKO OŽYS Į DARŽELĮ

(Feljetonas)

Į apskrities miesto blaivybės draugijos sceną išlindo milžiniško ūgio, nesiskutęs žmogus su fraku.

Jis smarkiai atsikosėjo ir užkimusiu balsu paklausė:

— O kur muzikantas?

— Dėl Dievo malonės, pone prelegente,— susirūpino blaivybės draugijos sekretorius, — juk paskaita. Apie samagoną. Apie kovą su samagonu. Kokia čia gali būti muzika?

— Paskaita? Hm... O gal vis dėlto ką nors uždainuoti, a? Iš operos „Demonas", a?

— Che-che! Juk paskaita!

— O aš, dievaž, geriau ką uždainuosiu. Ką nors taip... šitąjį anąjį...

V...vien tik auksas v—v—valdo mus.

Žmonės auksui vien tar—r—r—nau—au — ja...

— Ką, tamstele, ką tamstyte! Juk paskaita. Apie samagoną ir, taip sakant, kovą... Mes taip ir afišoje parašėme.

— Ar gi? Na, gerai... Hm, hm!

Frakuotas žmogus storai atsikosėjo, sunėrė rankas už kaklo, papurtė galvą ir padarė pauzą.

Pirmininkas paskambino.

— Gerbiamosios ir gerbiamieji, prašom tvarkos ir tylos. Tuojau ponas prelegentas iš centro pradės paskaitą apie samagoną ir taip toliau. Tema labai svarbi visuomenės gyvenime, ir kurie, gal būt, labiau mėgsta šokius, tai tie gali apleisti salę. Dabar žodis pono prelegento iš centro.

Prelegentas žvilgtelėjo aplink melsvomis akutėmis, kriptelėjo ir prabilo užkimusiu balsu.

— Gerbiamosios pilietės ir gerbiamieji piliečiai! Šioje šiurpioje valandoje būkime visi kaip vienas! Ar tiesą aš sakau?

— Tiesą, — nepritariančiai atsiliepė iš salės.

Taip, gerbiamosios ir gerbiamieji! Mes visi, kaip vienas, privalome stoti į kovą su samagonu.

Tūkstančiai žmonių kasdien maukia samagoną, tūkstančiai žmonių kasdien nuodijasi šitais velnio nuodais, kurie ardo visą organizmą. Ar tiesą aš sakau?

— Atsitinka, kad nuo samagono ir apanka, — pridurė iš salės sumani bobelka.

— T... tiesa, gerbiamoji! L—labai gera pastaba.

Tas ir yra, kad apanka. Esti, kad ir apkursta.

O tai, gerbiamosios ir gerbiamieji, mes matome, kad samagonas — tai baisūs nuodai, maras, badas... O kodėl?

Kalbėtojas žėrė į nutilusią publiką baisų žvilgsnį.

— O ko—o—dėl?

Jis išlaikė dailią pozą ir pilnai atsigrožėjęs bei pasitenkinęs tyla pakėlė balsą:

— O todėl samagonas taip kenksmingas, kad iki šiol vartotojai neišmoko jo kaip priguli išvalyti. O ar yra paprastesnis daiktas už samagono išvalymą? Vieni niekai.

Vienam viedrui samagono reikia paimti pusantro kilogramo prastos, paprasčiausios druskos.

— Stambios ar smulkios? — tuč tuojau pasigirdo paklausimas salėje iš klausytojų.

— Geriau smulkios. Na, be abejo, galima ir stambios. Toliau. Druską reikia supilti į samagoną ir viedrą su samagonu uždengti šiltai. Sakysime, su paklode.

— O su paduška, pone prelegente, ar galima?

— Galima ir su paduška. Dar geriau. Taip, brangūs klausytojai. Toliau reikia paimti du — tris kilogramus paprastų miško bruknių.

— Bruknių!!! — ne savo balsu sucypė bobelka iš trečios eilės. — Oi, tu viešpatie, tu mano — nebeištrivosiu, bru—u—knių!...

— Tas ir yra, kad bruknių, — iškilmingai sušuko kalbėtojas. — Ir tas bruknes reikia virti iš lėto, įmaišant rūkščiosios druskos, kreidos ir sodos.

— O rūkščiosios druskos ar darg?

— O sodos kiek?

— Pone prelegente, o kaip gi, jeigu, sakysime...

— Nutilkit! Nutilkit! Leiskit klausyti. Nesispauskite.

Rūkščiosios druskos ar daug reikia dėti?

Salėje pakilo lermas. Užpakaliniai veržėsi į priekį. Moterys cypė. Prelegentą užpylė rašteliais.

— Gerbiamosios ir gerbiamieji, ne visi iš karto, ne visi urmu!

Prašau iš eilės. Štai čia gautas raščiukas su klausimu: „Ar galima dėti į samagoną pipirų ir tabokos dėl stiprumo?“ Atsakau: be a—a—abejo, ne! Pipirai ir taboka, sumaišyti su samagonu, atrodo, kad tikrai padidina stiprumą, tačiau tikrumoje jokio stiprumo nepadidina, tik nuo tokio samagono ant rytojaus galvą pasiutusiai gelia. Na, tai aš tęsiu. O kai, gerbiamieji ir gerbiamosios, bruknės išvirs ir paleis sunką, reikia paimti rėtį, paprastą virtuvės rėtį, kuris...

Pirmininkas išbalo, kaip popieris.

— Pone prelegente, prašau arčiau prie temos.

Publika sukaukė, sucypė:

— Tegul išpasakoja! Prašome, labai prašome! Netrukdyki! O sodos kiek gi? Kreida malta ar šmoteliais? Dar tegul kartą papasakoja apie rėtį!..

Čia ponas prelegentas iš centro nulenkė galvą ir primerkęs akis tęsė:

— Taip, gerbiamosios ir gerbiamieji, toliau visą šitą muziką reikia iškošti per rėtį į indą...

— Į kokį indą? Kokį indą?.. — šaukė išsikarščiavusi publika.

— Į molinį indą, į kurį prieš tai įdėti...

Raudamas plaukus pirmininkas šoko nuo scenos.

Išpiltas šaltu prakaitu sekretorius stovėjo atsirėmęs į dekoracijas.

— Petreli balandėli, — liūdnai sušuko pirmininkas, — jis tvyrkina klausytojus. Jis ir į gydytoją nepanašus. Gal tu per klaidą ką nors kita atvežei?

Jokios klaidos, — dusliai tarė Petrelis. — Pats važinėjau į viešbutį, į aštuntą numerį.

Pirmininkas sudrebėjo.

— Aš tau liepiau ne į aštuntą, o į aštuonioliktą!

Papiovei be peilio! Tempk jį nuo scenos! Ne į aštuntą, o į aštuonioliktą! Uždanga! Uždanga!

Sumaišei. Aštuntam — artistas...

Petrelis drebėdamas timptelėjo uždangą.

Tačiau buvo jau per vėlu. Kalbėtojas stovėjo vidury salės apspiestas džiūgaujančios klausytojų minios ir atsakinėjo į raštelius.

Pirmininkas prisiplojo prie uždangos plyšio. Vieną minutę jo veide buvo didis skausmas.

Bet toliau jo blaivus veidas truputį nušvito. Greit pirmininkas rūpestingai susvyravo ir užkimusiu balsu riktelėjo į salę:

— Pone prelegente! Na, o kaip gi, jei, sakysime, į raugą įdėsi perdaug mielių, ir jisai, prakeiktas, suskobsta?...

Ir šitaip taręs, pirmininkas šoko į pačią auditorijos marmalynę. *V. Katajevas.*

TRUPINIAI

— Mikuti! Sesutė vėl skundžiasi, kad tu ją skriaudi.

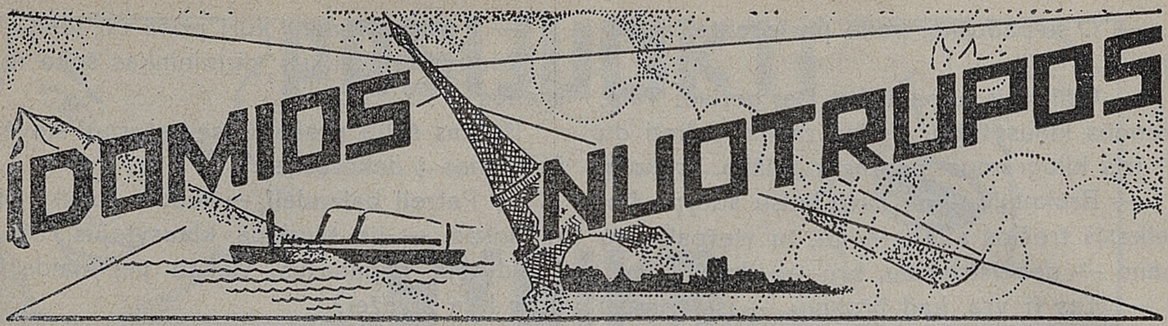
— Žiūriu į tave, tėveli, ir nesuprantu, kaip tu, tokio amžiaus sulaukęs, gali bent vienu moters žodžiu tikėti.

Jaunikis. — Pas mane tu gyvensi, kaip rojuje.

Sužadėtinė. — Ach! Aš nieko negaliu neapsirengusi...

— Kodėl tamsta taip ilgai devi gedulą po vyrui?

— Iš gailesčio, kad dar kito neradau.

PIRMADIENIS — PERŠALIMO DIENA

Amerikoje visose srityse mėgstama sudarinėti statistikas. Šiuo metu iš tų statistikų paaiškėjo, kad pirmadieniais ir pošventinėmis dienomis pasitaiko daugiausia persišaldymų. Kodėl? Tuoj visi, tur būt, pamanys, kad priežastys čia aiškios: sekmadieniais ir šventomis dienomis paprastai maudomasi ir dėl to persišaldoma, taip pat linksminamasi, o paskum sušilus išeinama į vėsų orą, arba iškylose gaunama sodraus lietaus ir t. t. Ne. Persišaldoma daugiausia dėl to, kad šventės dienomis žmonės daugiau ir sočiau pavalgo ir dėl to kūnas darosi nebeatsparus. Toks yra mokslo aiškinimas, ir juo nėra pagrindo netikėti. Tačiau, antra vertus, neįrodyta, kad, šventėmis blogiau valgant, persišaldymų skaičius sumažės.

JEIGU NEBŪTŲ MIRTIES

Be mirties nėra gyvybės. Posakis skamba keistai, rodos, kad net pats sau prieštarauja, bet yra tikras. Aišku, jog norint, kad kas nors gyventų, turi maitintis kitais atitinkamais gyviais, augmenimis, kitaip sakant, vieni gyvi sutvėrimai turi žūti, kad kiti gyventų, kad kitų gyvybę palaikytų. Bet mirtis reikalinga pasaulyje netiktai gyvybės palaikymui, bet ir pačiai pasaulio santvarkai. Nes kas būtų, jeigu nors per keleris metus žemės gyviai nebežūtų? Į šį klausimą štai kaip atsako anglų gamtininkas dr. N. C. Edvards.

Yra žinoma, kad naminė musė per metus sudeda apie 20 milijonų kiaušinėlių. Jeigu nė vienas šitų kiaušinėlių nepražūtų ir iš visų išsiristų musės, tai ir trijų metų užtektų, kad jokių kitų gyv ų nebebūtų pasaulyje, o tik vien musės, kurios pagaliau pačios viena kitą pradėtų piauti.

Vandenyse tiek prisiveistų žuvų, kad nei laivai nei laiveliai nebegalėtų vandenimis plaukioti. Vanduo būtų tiršta žuvų masė.

Išalkusių paukščių nesuskaitomi būriai uždenktų saulę, ir mes jos nebematytume.

Žemės paviršius apaugtų storiausiais grybų sluoksniais. Nereikėtų ilgai laukti galutinio žemės sunaikinimo. Užtektų 3 — 5 metų ir visa žmonijos kultūra išnyktų, žūtų.

Taip kalba garsus anglų mokslininkas. Taigi, mirtis palaiko pasaulyje lygsvarą, tvarką ir leidžia žengti priekin.

KAIP MUSSOLINI DIDINA TAUTĄ

Italijos fašistinės vyriausybės pirmininkas Mussolini labai susirūpinęs padidinti gyventojų skaičių Italijoje. Šiuo tikslu visokiais būdais skatinamos vedybos, gausioms šeimynoms išmokamos premijos, seniems kavalieriams uždedamas specialus mokesnis ir t. t. Nenuostabu todėl, kad gyventojų skaičius Italijoje sparčiai auga ir greit pasieks 60 milijonų, kaip to pageidauja Mussolini. Šiuo metu Italijoje yra pusantro milijono šeimų, kurios turi ne mažiau kaip po septynetą vaikų. Ir pats Mussolini jau turi penketą.

Kai › Mussolini rūpinasi savo krašto gyventojų prieaugliu, rodo šis pavyzdys. Viena neturtinga 20 metų amžiaus mergaitė nusiuntė Mussoliniui tokio turinio laišką:

— Jūsų Ekscelencija! Aš esu jauna, graži, sveika ir tvirta ir galėčiau duoti tautai sveikų pajėgų. Aš norėčiau labai ištekėti, bet esu neturtinga, neturiu pinigų bent pradžiai šeimyninio gyvenimo. Dėl to kreipiuosi į Jus, į Jūsų geraširdiškumą ir duosnumą. Padėkite man ir aš išlaikysiu savo pažadą, aš būsiu tėvynei naudinga.

Gavęs šį laišką, Mussolini įsakė ištirti merginos gyvenimo sąlygas ir praeitį, ir vėliau iš tikrųjų nusiuntė jai didoką pinigų sumą.

KĄ PADARO KRALIKAI

Visi žinome, kad kralikai yra labai veislūs. Ypač veislūs yra laukiniai kralikai. Laukinis kralikas per metus peri 7—8 kartus ir atveda apie 50 vaikų. Kralikai žmonėms padaro daug nuostolių, ypač Australijoj.

Senesniais laikais kralikų būta tik Vakarų Europos kraštuose, ypatingai Ispanijoje. Viduramžiais jų buvo įveista ir Vokietijoj.

Australijoje, vėliausiai atrastame žemyne, baltieji žmonės apsigyveno tik XVIII-to šimt-

mečio pabaigoje. Kolonistai rado ten labai menką gyvūniją ir nebuvo ten nė vieno grobuonio žvėries, kuris būtų buvęs žmogui pavojingas. Medžiojamieji gyvuliai buvo kengūros. Todėl ir atsirado mintis atgabenti gyvulių iš Europos ir ten juos įveisti.

1859 metais Australijon buvo atgabenti keli laukiniai kralikai. Kad jie greičiau išsiplatintų, kurį laiką buvo uždrausta juos medžioti. 1871 metais kralikų buvo jau tiek privisę, kad draudimas medžioti buvo panaikintas. Iš pradžių be pasigailėjimo jie gaudyta ir šaudyta. Toliau pradėjo aršeniku nuodyti balas, kur kralikai eidavo gerti. Po nakties rasdavo iki 100.000 negyvų kralikų. Be to, tepė medžių šakeles strichnino košele, kurias graušdami kralikai taip pat nusinuodydavo. Vėliau barstydavo laukuose fosforu, aršeniku ir strichninu sumirkytų grūdų. Bet visa tat kralikų veisimo nesulaikė. Tada Australijon įvežė lapių, šunų, kačių ir daug kitokių žvėrių, kurie naikino kralikus, kiek tik norėjo, bet vis tiek su jais apsidirbti negalėjo. Kralikai ir toliau nesulaikomai plito.

Australijos ūkininkai laiko labai daug avių. Tūkstantinės kaimenės reikalauja didžiulių ganyklų. Todėl kralikai labiausiai kenksmingi pasirodė tuo, kad jie visai naikino avims ganyklas. Kur anksčiau buvo gražios lankos, kralikams įsiveisus, per šimtus kilometrų paliko plikai nugraužta be jokio augalo dykuma.

Kovoti su kralikais buvo paskirti net tam tikri „kralikų inspektoriai“.

Australijos kralikai nuostabiai prisitaikė prie naujos tėvynės. Pav, prieš vaikų vedimą patelė keliauja 4 — 5 kilometrus, kad surastų patogią vietą. Po trijų savaičių vaikučiai apleidžia namus ir sudaro naują koloniją. Po keturių mėnesių jaunos pataitės jau pačios tampa motinomis ir pradeda naują kelionę, ieškodamos savo lizdui patogios vietos. Tokiu būdu per trejus metus kralikai viena linkme užkariauja apie 100 kilometrų žemės.

Sunaikinę žolę Australijos kralikai kopia iki 4 metrų aukštumo į krūmus ir ten užbaigia naikinimo darbą. Maisto stoka verčia juos ėsti ir druskingus augalus, kurių sausose Australijos vietose apščiai auga. Australijoj šalčiai kralikams pakenkti negali, bet sausmečiai kartais jų išnaikina milijonus.

Vienas prancūzų mokslininkas patarė įskiepinti kralikams tam tikrą plaučių ligą, kuri Prancūzijoj labai daug kralikų išnai ino. Tačiau Australijos kralikai pasirodė šiai ligai atsparūs.

Vėliau pradėta kralikai gaudyti mėsai. Nuo 1903 iki 1908 metų kasmet vien tik iš žiemos rytų Australijos išveždavo į kitus kraštus iki 20 milijonų kralikų ir apie milijoną suvartodavo savo krašte. Šiandien iš Australijos per metus išvežama apie 36 milijonai kralikų.

Apskaičiuojama, kad šiuo metu Australijoj yra apie 4 milijardai kralikų. Jų maistu galėtų išmisti apie 90 milijonų avių.

Paskutines išlikusias apylinkes mėgina apginti tam tikromis tvoromis. Pietų Australijoj pastatyta 519 kilometrų ilgumo tvora, o vakarų Australijoj 1600 kilometrų tvora. Šitos iš dygios vielos tankiai nupintos tvoros turi vieną metrą aukščio ir giliai įkastos žemėn, kad kralikai negalėtų prasirausti. Sunku ir įsivaizduoti, kiek šitos tvoros atsiėjo darbo ir pinigo. Buvo manyta, kad šita priemonė prieš kralikų užplūdimą jau bus visai tikra. Bet pasirodė, kad bado spiriami kralikai nesuskaitomais būriais rinkosi prie tvorų, čia dvėsė ir per susikaupusius ligi tvoros viršaus lavonus gyvieji lengvai šokinėjo į kitą tvoros pusę.

Australijos miestuose šimtai žmonių pardavinėja kralikų mėsą. Daug išvežama į kitus kraštus, ypač į Angliją. Kralikų kailiai taip pat turi plačią rinką. Bet nesuskaitomų nuostolių krašto gyvulininkystei šita nauda toli gražu neatsveria.

100 METŲ STENOGRAFIJAI

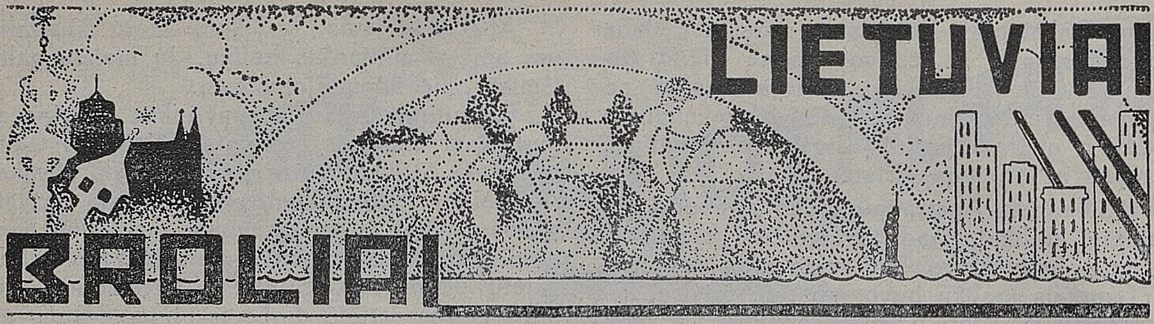
Šiemet sukanka 100 metų, kai buvo išrasta stenografija, ir 40 metų, kai mirė jos išradėjas Wiltshiro mokytojas Pitmenas. Mokslininkai tvirtina, kad stenografija buvo žinoma jau žiloj senovėj, tačiau tais laikais jinai nebuvo susistematizuota. Pitmenas gimė 1813 metais Traubridže, kur jo tėvas buvo manufaktūros fabriko tarnautojas. 1837 metais Pitmenas įsteigė privatinę mokyklą Glosteryje, kurioj ir įvedė privalomą stenografijos mokymąsi. Po ilgų tyrinėjimų jis pagaliau ją galutinai susistematizavo ir išleido atskira knygute viso 3.000 egz., kurie buvo išparduoti per kelias dienas. Tačiau oficialiai Pitmeno stenografija buvo pripažinta tiktai 1890 metais, kada Anglijos vyriausybė įsakė stenografiją privalomuoju dalyku įvesti visose mokyklose.

IRGI REKORDAS

Amerika garsi prašmatnybėmis. Ten žmonės kitaip gyvena, negu mūsų krašte. Be to, yra daug visokių keistuolių, originalų.

Nesenai vienas amerikietis, Jonas Crank iš Kalifornijos, pasiskelbė vienų iš tų pačių drabužių ilgo dėvėjimo mėgėjas. Šitas keistas amerikietis dokumentais įrodė, kad savo batus jau nešioja 40 metų, o skrybėlę — 35 metus. Rodos, kas gi čia ypatingo, nešioja ir tiek. Bet tikrumoje yra ko susidomėti. Šitas amerikietis pasakoja, kad per tą keturios dešimts metų laikotarpį, madoms besikeičiant, pasitaikydavo, kad jo seni batai ir skrybėlė buvo vėl beveik paskutinė mados naujiena.

Iš tikrųjų, pasauly yra įdomių dalykų.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

— Klaipėdos uostas kasmet auga, tobulėja. Pereitais metais Klaipėdos uostas padarė didelę pažangą. 1935 m. į Lietuvą per Klaipėdos uostą buvo atvežta prekių už 91.791.034 litus, o 1936 m. jau už 152.292.700 litų. Prekių išvežimas iš Lietuvos į užsienius per Klaipėdos uostą irgi žymiai padidėjo. 1905 m. įvairių prekių buvo išvežta už 116.856.156 litų, o 1936 m. už 155.732.235 litų.

— Pernai Lietuvos valstybėje įsisteigė pirmoji laivininkystės bendrovė. Nors tik metas, kai toji bendrovė įsisteigė, o šiemet jau nupirko net du laivus, kurie turi po 224 pėdas ilgio, 33 p. pločio, greitis apie 10 jūrmylių į valandą.

— Amerikos laikraščiai praneša, kad jau rengiamas trečias lietuvių skridimas per Atlanto vandenyną. Skridimui yra pasiruošęs Amekos lietuvis lakūnas Kiela, kuris sutikęs skristi šią vasarą.

— Lietuvos valstybės eksportas nuolat plečiamas, surandamos vis naujos rinkos. Paskutiniu metu padidėjo eksportas į Sovietų Rusiją, kur ir praėjusią savaitę išvežta apie 15 vagonų gyvų veislinių kiaulių.

— Šio mėnesio pradžioje Klaipėdos krašte buvo sušauktas šio krašto lietuvių ūkininkų suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir Klaipėdos krašto gubernatorius Kubilius.

— Šio mėn. 6 d. Kaune buvo Šaulių Sąjungos atstovų susirinkimas, kuriame pasakė kalbas Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, kariuomenės vadas pulkin. Raštikis, krašto apsaugos ministeris Dirmantas ir šaulių vadai.

— Nuo šio mėn. pradžios Kaune pradėjo eiti naujas laikraštis—„Namų Savininkų Žinios".

— Šio mėn. pradžioje mišrios Lietuvos ir Vokietijos komisijos svarstė abejų pusių prekybos reikalus. Susitarta, kad šiemet Lietuva galės parduoti Vokietijai daugiau įvairių sėklų.

— Netrukus Kaune bus atidarytas zoologijos muziejus, kuriame bus laikomi įvairių kraštų paukščiai ir žvėrys.

— Akcinė prekybos bendrovė „Lietūkis" žiemos pagalbos reikalams paaukojo 7.000 litų.

LATVIJOJE

Lietuvių Meno paroda ruošiama Rygoje, Meno muziejuje, nuo kovo mėn. 20 d. iki balandžio mėn. 14 d. Parodoje bus išstatyti geresnieji Lietuvos menininkų kūriniai. Parodos atidarymas (III/20) bus iškilmingas, dalyvaujant garbingiems svečiams.

ESTIJOJE

Estų, latvių ir lietuvių vienybės kongresas šiemet įvyks Estijos sostinėje, Talline, birželio mėn. 12, 13 ir 14 dienomis. Kongrese bus skaitomi referatai trijų tautų vienybės klausimais, tariamasi tos vienybės pagilinimu. Posėdžiai vyks iš ryto, po pietų svečiai bus supažindinami su Estija ir jos gyvenimu,

Iš Rygos ir Kauno į Tallliną bus surengtos ekskursijos.

ANGLIJOJE

Vasario 16 d. dr. J. Kaškelio iniciatiwa įvyko platesnis vidurinės Anglijos lietuvių atstovų pasitarimus, kuriame nutarta įsteigti vidurinės Anglijos lietuvių taryba.

Lietuvių Taryba tars Vidurinės Anglijos lietuvių kultūrinius, ūkiškus ir kulto reikalus. Be to, Lietuvių Taryba pasiima rūpintis išlaikyti lietuvių parapijos bažnyčią ir lietuvį kunigą ir sudaro socialiems reikalams pastovų fondą. Vidurinės Anglijos Lietuvių Tarybą sudaro visų čia veikiančių organizacijų valdybų pirmininkai ir jų sekretoriai.

ARGENTINOJE

Lietuviai turtėja. „Argentinos Lietuvių Balsas" rašo, kad Buenos Aires mieste (Argentinos sostinė) ir jo apylinkėje kas savaitė bent viena lietuvių šeima nusiperka žemės sklypą, kas mėnesis bent pora lietuvių šeimynų pasistato nuosavius namus. Nuosavybę greičiau įsigija tie lietuviai, kurie sukuria šeimyninius židinius.

Mažiausia 1000 lietuvių šeimynų jau turi nuosavius žemės sklypus Buenos Aires mieste ir jo priemiesčiuose ir bent 500 lietuvių šeimynų nuosaviuose namuose gyvena.

Visi lietuviai nuosavybes įsigyja iš savo sunkaus darbo vaisių.

VILNIUJE

Romuviečiai nuolat dirba. Vilniaus Liet. Intelig. „Romuvos“ klūbas šiemet ypatingai suaktyvino savo veiklą. Klūbo nariai netik aktyviai dalyvauja kituose mūsų visuomeniškų ir mokslinių draugijų darbuose, bet ir savo tarpe—narių susirinkimuos enuolat diskutuoja, nagrinėja gyvenimiškus klausimus.

Paskutinis romuviečių susirinkimas buvo šio mėnesio 4 d. Susirinkime stud. B. Verkelytė skaitė įdomią paskaitą apie Klaipėdos krašto tautinę, ekonominę ir kultūrinę pažangą. Po to prie stiklinės arbatos stud. Pr. Žemaitis paskaitė savo kūrinius. Gale buvo aptarta visa eilė aktualių klausimų.

Basanavičiui pagerbti akademija. Šio mėn. 7 d. Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos visuomen. sekcija surengė D-ro Jono Basanavičiaus mirties dešimtmečio paminėjimą. Programoje buvo sekcijos pirmininko stud. B. Račinsko įžangos žodis, mokyt. A. Bielinio paskaita, stud. F. Stasiūno deklamacijos, J. Siniaus vedamo choro dainos ir moksleivių orkestro gedulingas maršas.

Sporto Klūbo susirinkimas. Vilniaus Lietuvių Sporto Klūbo valdyba šaukia šio mėn. 14 d. klūbo narių susirinkimą, kurio programoje tarp kitko numatoma valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, naujos valdybos ir reviz. komisijos rinkimai, laisvi sumanymai ir kita.

Pareikalavo pašalinti Gedimino stulpus. Pagal Prezidento parėdymą Viln. Liet. Stud. Sąj. padavė Vilniaus Vaivadai prašymą kepurei ir vėliavai užtvirtinti. Netrukus gavo iš Miesto Storastijos atsakymą, kuriame pareiškiama, kad uniforma būsianti tik tada užtvirtinta, kai iš kepurių ir vėliavos bus pašalinti Gedimino stulpai.

Uždarytos lietuviškos mokyklos. Šiomis dienomis Mokyklų Kuratorijos parėdymu uždaryta Švenčionių „Ryto“ pradžios mokyklos Juodagalvių, Daukšių ir Ragaučinos sodžiuose.

Iškilminga skautų sueiga. Kovo mėn. 4 dieną sušauktoji skautų sueiga buvo pašvęsta šv. Kazimierui — Lietuvos skautų globėjui pagerbti. Paskaitą skaitė sk. J. Puišė, o po to padeklamavo sk. D. Zalanskas. Sueigoje buvo atvykusių ir svečių, kurie tarė po keletą žodžių. Šioje sueigoje 13 skautų laikė įžodį.

Moksleivių rekolekcijos. Kovo mėn. 11 d. prasidėjo V. D. G. mokiniams rekolekcijos, kurias veda gimnazijos kapelionas kunigas E. Basys.

Amatininkai rašo. Šio mėn. 7 d. buvo Viln. Liet. Amatin. D-jos literatų sekcijos narių susirinkimas, kuriame buvo R. Šlėnytės rašinys „Elkimės taktingai“, O. Miškinytės deklamacijos, S. Valentukevičiaus apysaka „Marytės ir Danutės likimas“. Po to buvo gyvos diskusijos.

Poezijos vakaras. Vilniaus Liet. Meno ir Literat. D-ja šio mėn. 11 d. Vyt. Didž. gimn. salėje surengė pirmąjį Viln. lietuvių poezijos vakarą, kurį sudarė dvi dalys. Pirmoje dalyje buvo Meno ir Literat. D-jos pirmininko kunigo šamb. A. Viskanto įžangos žodis ir jaunųjų poetų credo—pasisakymas, ko siekia savo kūryboje. Antroje dalyje buvo eilėraščių deklamacijos. Pirmajame vakare dalyvavo šie poetai: O. Miciūtė, Vl. Radziulis, A. Žukauskas, Z. Prantkelevičius ir J. Adomavičius. Eilėraščius deklamavo M. Krinickaitė, O. Lemešytė, J. Markavičius ir patys autoriai.

ŠVENČIONYSE

Mokinių veikla. Eucharistininkų kuopelė gimnazijoje buvo įkurta 1934/5 mokslo metais. Visą laiką ją globoja gimnazijos kapelionas kun. A. Micas. Prie kuopelės gali priklausyti tik naujojo gimnazijos tipo mokiniai. Jos tikslas—ugdyti didesnę Dievo-Jėzaus meilę jaunuolių širdyse ir mokyti juos dorai gyventi. Kas mėnesį organizuotai eina išpažinties ir kas pirmą kiekvieno mėnesio pirmadienį klauso šv. mišių, dvasios vado eucharistininkams laikomų.

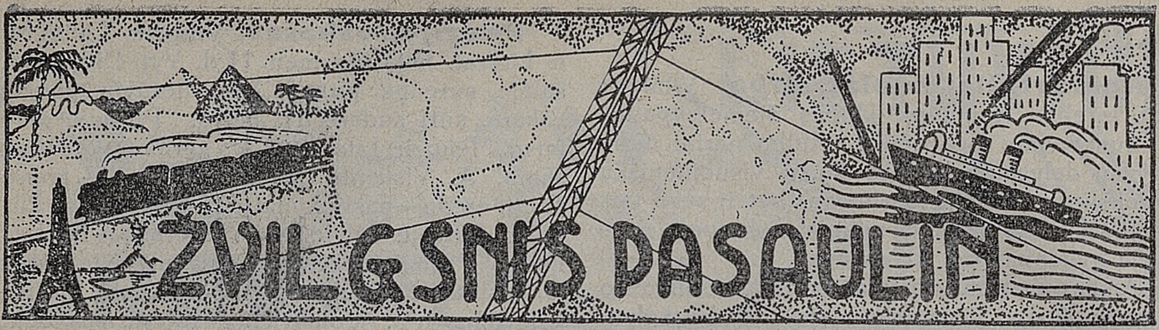
Be to, eucharistininkai kas antra savaitė šaukia susirinkimus. Susirinkę skaito religinio turinio referatus, savo rašinėlius, eilėraščius, deklamuoja ir paįvairina linksmesniais dalykėliais.

Remia savąją spaudą. Kuopelės nariai, sumetę po keletą skatikų, išsirašė „Vilniaus Aušrą“ ir „Jaunimo Draugą“. Baigiant, tenka pažymėti, kad eucharistininkų tarpe yra ir rašytojų, kurių kūrinėliai-eilėraščiai patenka net į „Jaunimo Draugo“ skiltis.

Šiems mokslo metams kuopelei vadovauja: mokin. Salomėja Norkeliūnaitė ir mokin. Vilhelmas Juknevičius.

VISAME KRAŠTE

Juodagalviai, Mielagėnų valsč., Švenčionių apskr. Šiame sodžiuje pereitų metų rugpiūčio mėnesio 9 d. stud. D. Mačėnas buvo savo svečiams surengęs šokius. Mielagėnų policija už tai buvo surašiusi protokolą. Švenčionių storastija stud. Mačėną nubaudė 40 auks. arba 14 d. arešto. Byla buvo perduota Vilniaus Apygardos Teismui. Teismas šią bylą svarstė 1936 m. gruodžio mėn. 15 d. Bausmė buvo sumažinta iki 25 auks. arba 10 d. arešto. Bet kadangi stud. M. buvo provincijoje, o kvietimas į teismą jam buvo įteiktas vos vieną dieną anksčiau prieš bylos sprendimą (XII. 13) ir tokiu būdu kaltinamasis negalėjo pribūti teisman, tai paprašė bylą peržiūrėti antrą kartą. Byla buvo peržiūrėta 1937 m. kovo mėn. 9 d. Teismas stud. Mačėną visai išteisino. Bylą gynė adv. A. Juknevičius. *Žinąs.*

LOZORAIČIO KALBA

Šiomis dienomis kalbėjo Lietuvos Valstybės užsienių reikalų min. S. Lozoraitis. Jis savo kalboje palietė lietuvių-lenkų santykius. Tai buvo Lenkijos užsienių reik. minist. pulk. Bekui atsakymas. Mat, Bekas, seime paklaustas, tuo reikalu prasitarė, kad jis mėginęs dar Ženevoje būdamas tą klausimą išjudinti, tarėsis su Lozoraičiu ir žadėjęs tam tikrų Lietuvos Valstybei nuolaidų. Lozoraitis, plačiai nušvietęs lenkų-lietuvių kivirčo priežastis ir tolimesnę jojo eigą, atsakė į daromus min. Beko Lietuvos Valstybei priekaištus, pastebėdamas, kas reikėtų kaltinti, jog nėra santykių su Lenkija. Šis politinis ministerio Lozoraičio pareiškimas, transliuotas per radio lietuviškai, prancūziškai ir lenkiškai, buvo Europos spaudoje įvertintas nešališkai. Dabartiniu metu min. Lozoraitis išvyko atostogų į užsienį pasilsėti. Vykdamas pakeliui jis buvo sustojęs Berlyne ir tarėsi su Vokietijos užsienių reik. ministeriu Neuratu. Lenkų spauda kuri ilgai nieko nerašė apie raudonosios armijos gen. štabo viršininko maršalo Jegorovo atsilankymą Kaune, Rygoje ir Taline, dabar ėmė skelbti įvairius gandus. Pasak nuosaikaus „Kurjer Warszawski" lenkų dienraščio žinią, maršalas Jegorovas išgavęs iš Lietuvos Valstybės pažadą — karo metu leisti žygiuoti raudonajai armijai savo žemėmis ir tampriai bendradarbiauti su Sov. Rusijos politikais tarptautinėje dirvoje. Už tai Sov. Rusija žadanti duoti daug ginklų, orlaivių, tankų ir vežti daugiau prekių per Klaipėdos uostą.

Prancūzijoje įvyko didelės svarbos įvykis, kurį aprašydama užsienio spauda vadina liaudies fronto politikos pralaimėjimu ir subankrutavimu. Prancūzijos ministerių taryba, pirminkaujant pačiam prezidentui Lebrunui, išleido dekretą, pagal kurį grąžinta atgal laisva aukso ir svetimųjų valiutų apyvarta, sumažinta 6 milijardais frankų teikiama bedarbiams parama ir paskelbta 15 milijardų vidaus paskola ginklavimosi reikalams. Šis Blumo valdžios žygis buvo Prancūzijos kairiųjų ir dešiniųjų sutiktas palankiai.

Ispanijoje naminis karas vedamas toliau. Galo jam dar nematyti. Vyriausybininkams pavyko, kad kelias jau einąs iš Madrido į Valenciją, kur yra raudonųjų vyriausybė, nėra tautinės kariuomenės apšaudomas. Raudonųjų vyriausybė paskelbė įsakymą, pagal kurį paimtieji nelaisvėn sukilėlių kareiviai, jei įstengs įrodyti, kad prievarta buvo paimti kariuomenėn, nebus baudžiami. Neatsilikdamas nuo savo priešų, gen. Franko išleido atsišaukimą. Jame jis skatina raudonuosius pasiduoti, žadėdamas pasidavusiems savo malonę. Š. m. kovo 6 d. įvyko Ispanijos pakrantėse smarkus jūrų mūšis tarp ispanų karo laivų. Sukilėliai laimėjo mūšį. Jie paskandino raudoniesiems 2 karo laivus ir paėmė nelaisvėn vieną prekių laivą. Dabartiniu metu daug rašoma pasaulio spaudoje apie laivo „Mar Cantabrico" likimą. Paaiškėjo, kad šis laivas buvo raudonųjų nusamdytas. Jame buvo vežami raudoniems 8 Amerikoje nupirkti lėktuvai, daug karo medžiagos ir šiaip ginklų. Gen. Franko žmonės, sužinoję apie tai, pranešė sukilėlių jūrininkams. „Mac Cantabrico" kapitonas, norėdamas, kad jo laivo nepaimtų, užsukė į Anglijos uostą Newcastle. Tenai jis laivą perdažė ir davė kitą pavadinimą. Tai padaręs plaukė Ispanijos link. Deja, jam nepavyko sukilėlių prigauti. Sukilėlių karo laivas pastojo jam kelią ir nors

BALKANAI NURIMO...

Garsūs prieš karą Balkanų kraštai, kurie už savo neramumus buvo Europos „parako bačka" vadinami, dabar santaikingai gyvena ir jau sudarė Balkanų valstybių sąjungą. Vasario mėn. viduryje buvo eilinis tų valstybių užsienių reik. ministerių ir jų padėjėjų (čia matomų) pasitarimas,

„Mar Cantabrico" iškabino anglų vėliavą, greitai taikliais šūviais nuskandino. Žmonės, kurių buvo 150 jūrininkų ir 17 keleivių, buvo išgelbėti. Pradžioje, kada dar nežinota bylos ir manyta, kad tai buvo anglų laivas, buvo daug rašyta ir tikėtasi, kad Anglija aštriai reaguos. Išaiškinus dalyką, kilęs dėl „Mar Cantabrico" triukšmas atslūgo.

Čekoslovakija
ruošiasi iškilmingai švęsti savo didžiojo sūnaus, ilgamečio prezidento T. G. Masariko 80-ąją gimino dieną. Ta proga žadama paskelbti plati amnestija.

Anglijos politiniame gyvenime žada būti didelės atamainos.
Kalbama, kad po Anglijos karaliaus vainikavimo iškilmių pasitrauksiąs ilgametis ministeris pirmininkas ir valdančios Angliją partijos vadas Baldvinas. Jo vietą užimsiąs dabartinis iždo ministeris Neville Chamberlainas. Š. m. kovo 8 d.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse įvyko žemės drebėjimas.
Viens po kito požeminiai smūgiai sukrėtė San Francisco miestą. Daugelio miesto dalių namai sugriauta ir apgadinta. Aukų žmonių tarpe nebuvo. Mat, pats žemės drebėjimas įvyko ankstyvą rytą, kada miesto gatvės buvo tuščios. Mirtinos baimės pagauti žmonės ėmė iš miesto bėgti, norėdami kuo greičiausiai apleisti miestą. Nuostoliai padaryta milžiniški.

— Anglijos sąmatoje karo laivynui išleisti yra numatyta per 88 milijonus svarų sterlingų. Palyginti su pereitų metų tam tikslui išleistais pinigais, ši suma 33 milijonais sv. sterlingų didesnė. Yra numatyta, kad nuo balandžio 1 d. Anglija turėsianti 126 lėktuvų eskadras, kurių 100 būsiančios pačioje Anglijoje, o 26 bus užjūrinėse kolonijose. Tikimasi, kad Anglija pastatysianti 1500 naujų lėktuvų ir išmokinsianti skraidyti daug tūkstančių lakūnų; viso Anglija turėsianti 70 tūkst. lakūnų.

— Pagal paskutines žinias, Japonijos valdomoje Mandžuko valstybėje rasta didžiuliai akmens anglio klodai.

— Berlyne gyvena 400 tūkst. žydų. 150 tūkst., nors buvo ir labai smarkiai persekiojami, išliko ištikimi savajai tikybai ir papročiams. Kiti gi, pabugę hitlerininkų žiaurumų pametė savo tikybą.

— Egiptas įteikė T. Sąjungos sekretoriatui raštą, prašydamas jį priimti į T. Sąj. ir pasižadėdamas uoliai bendradarbianti taikos darbe.

— Ispanijos sausumos ir jūrų sienų kontrolė bus vedama nuo š. m. kovo 13 d. Anglų valdžia, kuriai pavesta yra tarp ko kito kontrolė Ispanijos ir Portugalijos sienos, jau išrinko 130 buvusių karininkų, kurie vyks Portugalijon ir tikrins, ar nieks nesiunčia į Ispaniją savanorių, karo medžiagos ir kitų pabūklų.

— Begrįžtantį iš Pietų Amerikos Italijos garlaivį „Rex" užtiko milžiniška audra Atlanto vandenyne, kuri daug žalos jam pridarė. Nežiūrint, kad garlaivis „Rex", turįs 50 tūkst. tonų pajamos ir yra priskaitomas prie didžiausių visame pasaulyje, įsisiūbavusių milžiniškų vandenyno bangų buvo svaidomas, it šipulys. Audros metu žuvo garlaivyje du žmonės: keleivis (anglas) ir vienas jūrininkas.

— Paskutiniu laiku ypatingai pagerėjo santykiai tarp popiežiaus ir Italijos vyriausybės. Pasveikęs popiežius pašventino aukso rožę, kurią suteikė jis Italijos karalienei. Aukso rožė, — tai labai retas pažymėjimas, teikiamas popiežiaus, paprastai, karalių žmonoms. Lig šiol trys karalienės tą aukso rožę buvo gavusios.

— Palestinoje įvesta ypatingas stovis. Miestuose sustiprinta kariuomenės įgūlos. Krautuvės, kinai ir teatrai uždaryti. Gatvių susikryžiavime išstatyti yra kulkosvaidžiai ir spygliotos vielos užtvaros. Paskutiniu laiku Jeruzalimoje buvo gatvėse susišaudymai tarp arabų ir žydų. Vienas arabų buvo užmuštas, vaikas sunkiai sužeistas. Palestinos uoste Haifoje buvo mirtinai sužeisti 4 arabai.

— Dabartinis Jungt. Amerikos valstybių prezidentas Rooseveltas yra didelis bendradarbiavimo Amerikos ir Europos šalininkas. Bendrai, Rooseveltas svajoja apie žymiausių pasaulio politikų ir valstybių diktatorių konferenciją. Tokiame susivažiavime, kur dalyvautų tarp ko kito Hitleris, Mussolini, Stalinas, pats Rooseveltas, Edenas ir kiti būtų sulaikytos ginklavimosi varžytinės, nustatyta ekonominis ir politinis tarp valstybių bendradarbiavimas. Rooseveltas norėtų suartėti su didžiomis Vakarų Europos demokratinėmis valstybėmis—Anglija ir Prancūzija ir sudaryti galingą priešfašistinę ir prieškomunistinę sąjungą, kuri diktuotų visam pasauliui savo sąlygas. To norinti Anglija su Prancūzija. Paskutiniu laiku viešėjo Amerikoje Anglijos prekybos ministeris Runcimanas, kuriam pavyko išgauti Jungt. Amerikos Valstybių pasižadėjimas, kad užpuolus kokiai nors valstybei Angliją, ši galėtų pirktis už pinigus Amerikoje reikalingos karo medžiagos ir pabūklų. Paskutiniu laiku Jungt. Amerikos valstybių sostinėje Vašingtone viešėjo pas Rooseveltą Anglijos dominijono Kanados ministeris pirmininkas Mackensie Kingas. Spėjama, kad Kanada įstosianti į Panamerikos valstybių sąjungą.

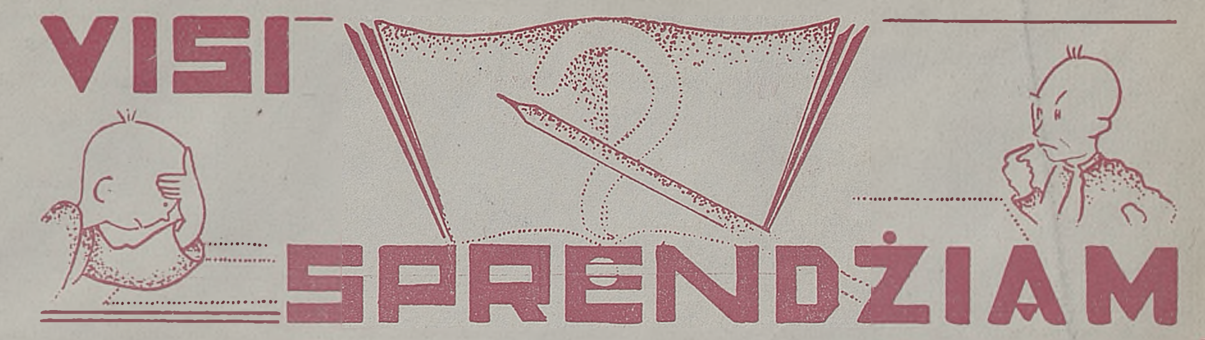
— Daug triūkšmo pridariusi čekų diplomato J. Šeby knyga „Mažoji Entantė ir Sov. Rusija" buvo iš apyvartos pašalinta. Toje knygoje smarkiai buvo kritikojama Lenkija ir Rumunija. Už tą knygą J. Šeby nustojo tarnybos ir visai pasitraukė iš viešo politinio gyvenimo.

— Pagal paskelbtą žinią, Italijos valstybinis bankas turįs aukso 4 milijardus lirų. Be to, dar yra auksas, kurį surinko Italijos piliečiai Abisinijos karo metu. Bendrai viso Italijoje apyvartoje yra per 15 milijardų lirų.

— Hagoje įvyko Olandijos, Danijos, Švedijos ir Norvegijos ekonominė konferencija, į kurią buvo norėta įtraukti ir Pabaltės valstybės.

TURINYS

Redaktorius ir Leidėjas AUGUSTINAS BUROKAS
REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA: VILNIUS, DOMBROVSKIO G-VĖ 5—1
Redakcija priima nuo 11 iki 12 Administracija nuo 10 — 13 val.
„RUCH" spaustuvė Vilniuje.

DĖMESIO!

Nuo šio laiko kas antrame „Jaunimo Draugo“ numeryje bus talpinama įvairi smegenų gimnastika. Vieną kartą bus įvairūs uždaviniai su atsakymais, o antrą kartą be atsakymų, paliekant patiems spręsti. Patartina ir pirmuoju atveju stengtis patiems spręsti; žiūrėti atsakymų tik tuomet, kai jau būsite nustoję pasitikėjimo savo jėgomis.

1. LOGOGRIFAS

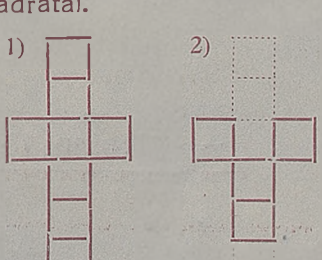
N A S
———
A

Paaiškinimas. Čia matome keturias raides: tris aukščiau, vieną žemiau. Reikia išspręsti, ką jos reiškia. Žinant, kaip logogrifai sprendžiami, labai lengvą ir šį išspręsti. Po raidėmis **nas** stovi raidė **a;** taigi ir skaitome po **nas a.** Norėdami duoti šiam posakiui suprantamesnę reikšmę, pasakysime **ponas A.**

Šitą patį logogrifą galime skaityti ir nuo apačios. Tada bus ant raidės **a** trys raidės **nas,** arba trumpiau: ant **a nas.** Gauname žodį **Antanas.** *V. Petranis 3 t.*

2. DARBAS SU DEGTUKAIS

Iš 25 degtukų sustatyti kvadratais kryžių. Paskui iš to kryžiaus paimti 10 degtukų, kad liktų 4 kvadratai.

Aldona 2 t.

3. UŽDAVINYS

Vienoje valgykloje valgo pietus 10 studentų. Jie susitaria, kad kasdieną sėsią prie stalo vis kitaip. Kyla klausimas, kiek galės būti tokių pasikeitimų vietomis.

Atsakymas. Nužymėsime kai kuriuos studentus raidėmis, pv. A, B, C. Jeigu būtų du studentai, tai jie galėtų pasikeisti tik du kart, būtent:

A B
arba
B A

Jeigu būtų trys studentai, tai būtų jau 6 (2 × 3) pasikeitimai:

A B C
A C B
B A C
B C A
C A B
C B A

Jei būtų keturi studentai, tai pasikeitimų būtų 6 × 4 = 24; jei penki 24 × 5 = 120; jei šeši 120 × 6 = 720; jei septyni 720 × 7 = 5.040; jei aštuoni 5.040 × 8 = 40.320; jei devyni 40.320 × 9 = 362.880; o dešimts 362.880 × 10 = 3.628.800. Išeina trys milijonai, šeši šimtai dvidešimts aštuoni tūkstančiai ir aštuni šimtai persėdimų. Kad tie studentai daugiau nieko nedarytų, tiktai vietas keistų, tai tiems pakeitimams reikėtų daugiau dešimties tūkstančių metų.

Povilas T. 2 t.

4. ŽAIDIMAS

— Galiu eiti lažybų, kad tu vienas iš vietos nepasikelsi!

Paaiškinimas. Niekas nenorės su tuo sutikti, kad vienas iš vietos nepasikeltų. Padarius lažybas, mėgins pasikelti. Jam besikeliant ir tu turi kartu keltis; tokiu būdu ir išeis, kad jis nepasikelia vienas, bet kelsis su tavim.

Burbulas 1 t.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

Prenumeratos kaina:

Vilniaus krašte metams . . 3 auks.
„ „ pusmečiui . 1 auks. 50 sk.
Lietuvos Valstybėje ir kitur
metams . . . . . 6 auks.

Kaina 15 sk.